

EN JOAN TINYÓS: Estudi i traducció d'un romanç filipí del Regne de València

Isaac Donoso
Universitat d'Alacant

La conformació del Romancer filipí

El romancer és essencialment una literatura popular de transmissió oral, amb fórmules rítmiques que permeten un registre mnemotècnic, i amb contingut discursiu i narratiu. Una narració de fets s'ajusta a un discurs mètric amb rima i ritme uniforme, i conforma la sapiència i el bagatge popular de les classes principalment il·letrades. El romancer hispànic, constituït per tres tradicions lingüístiques (galleg-portuguès, castellà, català), com a literatura de transmissió oral, com a literatura de cordell i plecs solts, va adquirir una expansió tan universal com la universalitat de l'expansió hispanoportuguesa durant l'edat moderna. Fins i tot en regions tan remotes com les províncies del nord de la Nova Espanya, a l'estat nord-americà actual de Nou Mèxic, és possible trobar romanços espanyols transmesos de forma oral¹. Aleshores, si es poden trobar romanços originats a la Península Ibèrica en països actuals tan remots com els Estats Units, o pertanyents a la tradició sefardita a Turquia o Grècia, per què no és possible que existisquen o hagen existit romanços en llengua espanyola a les Filipines, on la presència espanyola se situa l'any 1571? Així, la màxima autoritat de la Filologia Hispànica, Ramón Menéndez Pidal, es va preguntar sobre l'existència del romancer a Àsia:

Hasta en las islas Filipinas deben existir romances, pues de la boga que allí tienen las leyendas épicas españolas da fé un viajero, informándonos que el *áuit*, ó poesía tagala que se canta en las fiestas de Antipolo en la isla de Luzón, versa frecuentemente sobre el Cid, Bernardo del Carpio ó el rey Rodrigo².

1.- Cf. Aurelio M. Espinosa, *Romancero Nuevomejicano*, Nova York & París, Revue Hispanique, 1915.

2.- Ramón Menéndez Pidal, *El Romancero español. Conferencias dadas en la Columbia University de New York los días 5 y 7 de abril de 1909*, Nova York, The Hispanic Society of America, 1910, p. 115.

En efecte, trobem una enorme eclosió impresa de poesia mètrica filipina durant els segles XIX i començaments del XX, però tota aqueixa producció està feta en llengües vernacles de les Filipines: tagal, bicolà, pampangà, illocà, hiligainó, etc. No res o pràcticament res que s'entronque amb les tradicions originals hispàniques està escrit en llengua espanyola. Com és possible doncs que a les Filipines existisquen multitud de versions en cinc o sis llengües de Bernardo del Carpio, dels Infants de Lara, de Gonzalo de Córdoba, però no n'existisca cap en espanyol? Com és possible que al costat de caràcters hispànics apareguen personatges dels cicles cavallerescs, actors de difícil identificació, creacions ex novo, i fins i tot personatges de *Les mil i una nits*? En resum, el que ha succeït òbviament a les Filipines és la creació d'un romancer propi a partir d'elements heterogenis que tenen la seua matriu en la tradició hispànica.

Les estructures de la poesia indígena —la naturalesa de la qual era més metafòrica que descriptiva³— van anar acomodant-se a una nova tradició de versos octosil·làbics o dodecasil·làbics amb rima assonant i de contingut narratiu en estrofes de quatre versos. Si estructuralment la composició va reflectir una fusió entre la poètica autòctona i la hispànica, el mateix va succeir amb el contingut. La font principal de la matèria narrativa la constituïa la interpretació i recepció dels romanços hispànics que, per transmissió oral, s'exposaven a les Filipines. En altres paraules, sens dubte hi van existir romanços en llengua espanyola, romanços amb tota la nissaga i legitimitat d'una transmissió iniciada a la Península Ibèrica, que passaria per Mèxic i des d'Acapulco arribaria a Manila i es dispersaria per l'arxipèlag. Els romanços serien transmesos per soldats, frares i, com no podia ser d'una altra manera, per dones espanyoles que els transmetrien als seus fills o afins. Com a saviesa i coneixement popular, il·lustrat d'exotisme i llegendes de prínceps i princeses, la població autòctona de les illes començaria a interessar-se per aquestes narracions contistes que, declamades o cantades, embadalirien la curiositat. Atesa l'escassa extensió de la llengua espanyola a les Filipines, la matèria oral tractaria d'explicar-se o traduir-se en llengües vernacles, i de la interpretació espontània passaria a l'experimentació literària. Frares espanyols, ladins filipins o mestissos (la mare dels quals els narrara romanços en la infància) serien els primers a experimentar la translació de la matèria narrativa del romanç espanyol a un nou sistema poètic conformat per metres coneguts com *awit* i *corrido*: la poesia mètrica filipina. En aquest món filipí, que es fa cosmopolita quan connecta la primera ruta comercial mundial amb la Nao de Manila, es forjarà la personalitat del romancer a l'Àsia⁴.

Ens trobem, per tant, amb un nou fenomen no esdevingut en altres escenaris: la reinterpretació de la matèria romancera. Sens dubte van existir romanços en llengua espanyola a les Filipines, però la seua transmissió generació rere generació no va ser possible

3.- Aquest és l'element de la poètica filipina conegut com «tanaga», i descrit per Juan Noceda i Pedro Sanlúcar en el seu *Vocabulario de la lengua tagala* [1754] com: «Poesía muy alta en tagalo, compuestas de siete sílabas, y cuatro versos, llena de metáforas». Cita analitzada en Bienvenido Lumbea, *Tagalog Poetry 1570-1898. Tradition and Influences in its Development*, Quezon City, Ateneo de Manila University Press, 1986, p. 12. Els tractats sobre poètica tagala s'editen i estudien en Virgilio S. Almario (ed.), *Poetikang Tagalog. Mga Unang Pagsusuri sa Sining ng Pagtulang Tagalog*, Quezon City, Universitat de les Filipines, 1996.

4.- «Los mestizajes de Asia sobresalen frente a los mestizajes americanos. Si estos últimos edificaron una sociedad mezclada, a escala continental, los primeros esbozaron ya las mezclas planetarias, simbolizadas por las vueltas al mundo que realizaron seres o familias llevados por las corrientes de una 'economía-mundo'. En estos primeros decenios del siglo XVII mestizos de Asia y cristianos nuevos exploraron las vías nuevas y peligrosas del cosmopolitismo», en Carmen Bernard i Serge Gruzinski, *Historia del Nuevo Mundo. Tomo II: Los Mestizajes, 1550-1640*, Mèxic, FCE, 1999, p. 497.

a causa de l'escassa propagació de la llengua a l'arxipèlag⁵. Malgrat la impossibilitat de perdurabilitat, l'interés suscitat per aquesta literatura va ser enorme. Atés que la creació literària culta va ser reduïda i quasi exclusivament cenyida a l'àmbit religiós —per la qual cosa Jaime C. de Veyra va anomenar *Mester de clerecía* la literatura desenvolupada a les Filipines durant els segles XVI-XVII⁶—, la curiositat per conèixer i expandir el món literari profà havia d'obrir-se camí a través de l'àmbit popular. I d'aquesta manera el romanç espanyol, lingüísticament incomprés en el marc filipí i totalment exòtic al món asiàtic, no sols no va desaparèixer, sinó que a més es va transformar en un fenomen cultural únic.

El romancer filipí es va anar gestant doncs amb les tradicions orals que, fruit del contacte amb la cultura hispànica, es van acomodar a l'ambient asiàtic de l'arxipèlag filipí. Com a conseqüència d'aquesta acomodació cultural s'hi van gestar composicions plenament filipines inspirades per models europeus: d'una banda la *komedya* o *moro-moro*, escenificació teatral de combats marcial entre moros i cristians⁷; i d'altra, els *awits* i *corridos*, obres en vers sobre la vida i els amors de personatges llegendaris⁸.

L'escriptura dels romanços a les Filipines s'iniciarà al segle XVIII amb José de la Cruz (1746-1829), més conegut com Huseng Sisiw, i serà consolidada com a gènere de la literatura filipina amb Francisco Baltazar conegut com «Balagtás» (1788-1862) al XIX, moment en què la producció i la publicació de romanços a les Filipines viurà la seua culminació fins al primer terç del segle XX. Aleshores, els romanços mètrics filipins són un fenomen que, tot i haver-se iniciat en el segle XVII, es manifestarà com a fenomen cultural per l'afany romàntic d'heroisme i llibertat del segle XIX. Més que una producció d'autor, la majoria de poemes no tenen signatura i romanen avui en dia anònims, ja que el propòsit de composició d'un romanç no era el prestigi de la creació literària, sinó la identificació per escrit d'un conte o rondalla que normalment es coneixia per tradició oral. Així, fins i tot alguns autors que signen el text remarquen que no són els creadors de la història, sinó tan sols els que l'han posada en vers⁹.

5.- Cf. Isaac Donoso (ed.), *Historia cultural de la lengua española en Filipinas: ayer y hoy*, Madrid, Verbum, 2013.

6.- Jaime C. de Veyra, «La Hispanidad en Filipinas», en Arsenio E. Manuel, *Dictionary of Philippine Biographies*, Quezon City, Filipiniana Publication, 1955-1995, vol. 3, p. 183.

7.- Aquest tema es tracta detalladament al nostre treball «The Hispanic Moros y Cristianos and the Philippine *Komedya*», en *Philippine Humanities Review*, Quezon City, Universitat de les Filipines, vol. 11, 2010, pp. 87-120. Sobre el teatre filipí a les Filipines vegeu: W. E. Retana, *Noticias histórico-bibliográficas del teatro en Filipinas desde sus orígenes hasta 1898*, Madrid, Victoriano Suárez, 1909; Vicente Barrantes, *El teatro tagalo*, Madrid, Tipografía de Manuel G. Hernández, 1889; Fe Sala Villarica, *The moro-moro: An Historical-Literary Study*, Cebú, Universitat de San Carlos, tesi de màster, 1969; Felicidad M. Mendoza, *The Comedia (moro-moro) re-discovered*, Makati, Society of St. Paul, 1976; Nicanor G. Tiongson, *Komedya*, Quezon City, Universitat de les Filipines, 1999; i Doreen G. Fernández, *Palabas. Essays on Philippine Theater History*, Quezon City, Ateneo de Manila University Press, 1997.

8.- Cf. Isaac Donoso, «El Renacimiento europeo en la formación de la literatura clásica de Filipinas», en *eHumanista. Journal of Iberian Studies*, Universitat de Califòrnia, vol. 19, 2011, pp. 407-425; i idem, «El Barroco filipino», en Isaac Donoso (ed.), *Historia cultural de la lengua española en Filipinas: ayer y hoy*, Madrid, Verbum, 2012, pp. 85-145.

9.- Les dos obres de referència sobre la literatura clàssica filipina són: Damiana L. Eugenio, *Awit and Corrido. Philippine Metrical Romances*, Quezon City, Universitat de les Filipines, 1987; i Bienvenido L. Lumbea, *Tagalog Poetry 1570-1898. Tradition and Influences in its Development*, Quezon City, Ateneo de Manila University Press, 1986, p. 239.

El Regne de València al Romancer filipí

Però al marge d'aquesta acció individual de Balagtás, molts dels romanços filipins van ser compostos de forma anònima, traduïnt-se de llengua en llengua, fins a conformar un vertader patrimoni filipí. Des de fonts i materials diversos, principalment el romancer hispànic, llocs i personatges exòtics emergien en l'escenari asiàtic de Filipines. D'aquesta manera és com podem trobar un bon nombre de romanços filipins que tenen com a escenari argumental la Corona d'Aragó i, específicament, el Regne de València, en total, vuit:

- 1) *Salita at Buhay na pinagdaanan ni Príncipe D. Juan Tiñoso sa REINONG VALENCIA*
- 2) *Corrido at buhay ng principeng si D. Juan sa REYNO NANG VALENCIA.*
- 3) *Ang calugód-lugód na búhay nang mag asauang so D. Diego Florencia at ni Dª Juana sa CIUDAD NG VALENCIA.*
- 4) *An macaheherac na buhay can duang magtugang na si Felizardo y Catalina na pinag orihan can saidang ama sa REINONG VALENCIA.*
- 5) *Malodoc na agui-agui ni Trabiata-Trobador asin ni Norma sa Cahadean nin VALENCIA.*
- 6) *Pacasaritaan ti panagbiag dagiti lima nga agcacabsat iyi REYNO A VALENCIA.*
- 7) *Buhay na pinagdaanan ni Rodolfo na anac ni Felizardo at si Prisca sa CAHARIANG VALENCIA.*
- 8) *Corrido qng bienang delanan S. Vicente Ferrer qng CAYARIAN VALENCIA*

Conseqüentment, es pot col·legir que la tradició valenciana dels llibres de cavalleries influiria en el nombre considerable de romanços filipins on València apareix com a escenari argumental¹⁰.

Dins d'aquesta producció de literatura filipina de caire principalment tradicional que s'estendrà fins a començaments del segle XX i que es basarà en models europeus, el regne de València serà doncs l'escenari argumental de diverses de les peces publicades. El fenomen cultural és de summa importància, ja que adapta a l'ambient asiàtic arguments de la tradició i els cicles europeus de cavalleries, i els representa als escenaris d'Europa, al temps que són transformats per les formes literàries pròpies que sustenten la creació filipina. Així doncs, ens trobem amb un corpus literari asiàtic influenciat decisivament per la tradició europea, en la qual, a més a més, el regne de València és imaginat per Àsia.

A continuació farem la descripció i traducció del principal romanç filipí que tracta del Regne de València, n'analitzarem les fonts i descriurem la història argumental i la presència del Regne de València. La traducció directa des del tagal al valencià de *Pinagdaanang buhay nang Príncipe don Juan Tiñoso —Vida del príncep en Joan Tinyós—*, és la primera vegada que es fa a una llengua romànica.

10.– Hem estudiat detalladament els romanços filipins que tracten del Regne de València en el treball que va guanyar el Xé Premi Ibn al-Abbar d'investigació: Isaac Donoso & Jeannifer Zabala, *Romanços filipins del Regne de València* (2008). El nostre treball també va comptar amb el suport del *Projecte IVITRA* (<http://www.ivitra.ua.es>).

En Joan Tinyós

A) Fonts

- a) **Tagal:** *Pinagdaanang buhay nang Principe don Juan Tiñoso na anac nang Haring Artos at nang Reina Blanca sa REINONG VALENCIA, at sampò nang apat na princesa na anac ng Haring D. Diego sa Reinong Ungria* [Manila, Imprenta, Librería y Papelería de P. Sayo vda. de Soriano].
- b) **Tagal** [versió renovada]: *Salita at Buhay na pinagdaanan ni Príncipe D. Juan Tiñoso sa REINONG VALENCIA. Nilimbag at isinaayos sa makabagong pagsulat ni F. Lacsamana* [Manila, Aklatan ng Gng. Juliana Martínez].
- c) **Bicolà:** *Agui-Agui can Buhay Ni D. Juan Tiñoso asin ni Princesa Floserfida. Sinurat sa bicol ni Rosalio Imperial, Sr* [City of Naga, Cecilio Publications].
- d) **Bicolà:** *Agui-Agui ni Da. Floserfida asin ni D. Juan Tiñoso na aqui nin hadeng si Artus asin Da. Blanca sa Reinong Valencia* [City of Naga, Cecilio Publications].
- e) **Pampangà:** *Ing Bie Rang Delanan Juan Tiñoso ilang Flocerpida tubu la VALENCIA at Hungaria. Ing camalianat pangasulat niting Corrido, sinuri net ynayus ning Fortunato Lenon* [Manila, Aklatang Lunas, 1950].
- f) **Ilocà:** *Historia a pacasirataan ti panagbiag ni principe D. Juan Tiñoso nga anac da Ari don Artos qn Reyna d.a Blanca iti pagarian a VALENCIA* [Calasiao, Imprenta Parayno, 1963].
- g) **Hiligainon:** *Istorya ni Donya Floserfida kag ni Don Juan Tiñoso nga anak sang haring si Artus kag Donya Blanca sa ginharian sang VALENCIA* [Iloilo, La Panayana].

B) Títol:

Vida del príncep en Joan Tinyós, fill del rei Artos i la reina Blanca al regne de València, junt amb quatre princesses filles del rei en Diego del regne d'Hongria

C) Personatges:

Diego: rei d'Hongria
 Joana: filla del rei d'Hongria
 Laura: filla del rei d'Hongria
 Flora: filla del rei d'Hongria
 Flocerpida: filla del rei d'Hongria
 Artos: rei de València.
 Blanca: reina de València
 Joan Tinyós: príncep de València
 Gegant
 Tres prínceps

D) Història

Al regne d'Hongria el sobirà Diego té quatre filles: Joana, Laura, Flora i Flocerptida. Mentre, al regne de València governen els reis Artos i Blanca, pares d'un fill noble anomenat Joan Tinyós que, en escoltar els plors espantosos d'un gegant reclòs a la presó, s'apiada de la situació i el posa en llibertat. Com a recompensa, el gegant li dona un mocador màgic amb la propietat de controlar les bèsties.

No obstant això, quan el rei Artos se n'assabenta, s'enfureix de tal forma que fa bandejar el seu fill, que marxa exiliat de València. Es refugia llavors als boscos, governa les bèsties i viu en coves, però té la intenció de marxar al costat de la seua estimada Flocerptida, que viu al regne d'Hongria. Amb aquest propòsit pren la figura d'un vell leprós, viatja a Hongria i s'allotja en una casa desamparada on l'atenen per caritat. La princesa va a visitar-lo com a mostra del seu cor compassiu, però no descobreix que es tracta d'un jove príncep fins que un dia el veu prenent un bany sense la disfressa, per la qual cosa queda enamorada.

El rei en Diego vol casar les quatre filles, així que organitza una justa en què qui siga capaç d'arribar a unes magranes daurades, serà elegit per a prendre la mà de les filles. Se celebren les justes, però Flocerptida no llança la magrana, fet que fa enfadar molt el rei. Finalment, es repeteix l'esdeveniment i Flocerptida llança la flor cap al vell leprós. Aquest l'agafa i produeix una gran desolació entre la gent perquè no aproven que una princesa tan bella s'haja de casar amb un vell leprós.

Tot i això, el casament es produeix i ambdós són bandejats per la humiliació que això causa al regne. El rei contrau una malaltia que necessita llet de lleona per a guarir-la. Serà en aquest moment quan es pose en evidència la condició miserable dels tres prínceps que queden casats amb les tres filles del rei. Aquests tres prínceps humilien el vell leprós i se l'emporten a les muntanyes perquè siga l'aliment de les bèsties i ells mentrestant puguen obtenir la llet. Però són tan covards que grimpen als arbres tan prompte com veuen lleons i tigres.

Llavors el leprós es transforma en Joan Tinyós i proposa als tres prínceps que els donarà llet de lleona sempre que accepten ser els seus esclaus. Així es fa i queden marcats amb ferro roent. L'ambaixador moro duu al palau l'ambaixada i es declara la guerra, en la qual tornen a posar-se de manifest la covardia dels prínceps i la cavalleriesitat de Joan Tinyós, que dirigeix tres gegants. Acabada la guerra, se celebren grans festes. Joan Tinyós finalment revela la veritat a la consentida Flocerptida, que romanía sense poder accedir al seu estimat príncep vestit de leprós, i ambdós finalment poden estar junts.

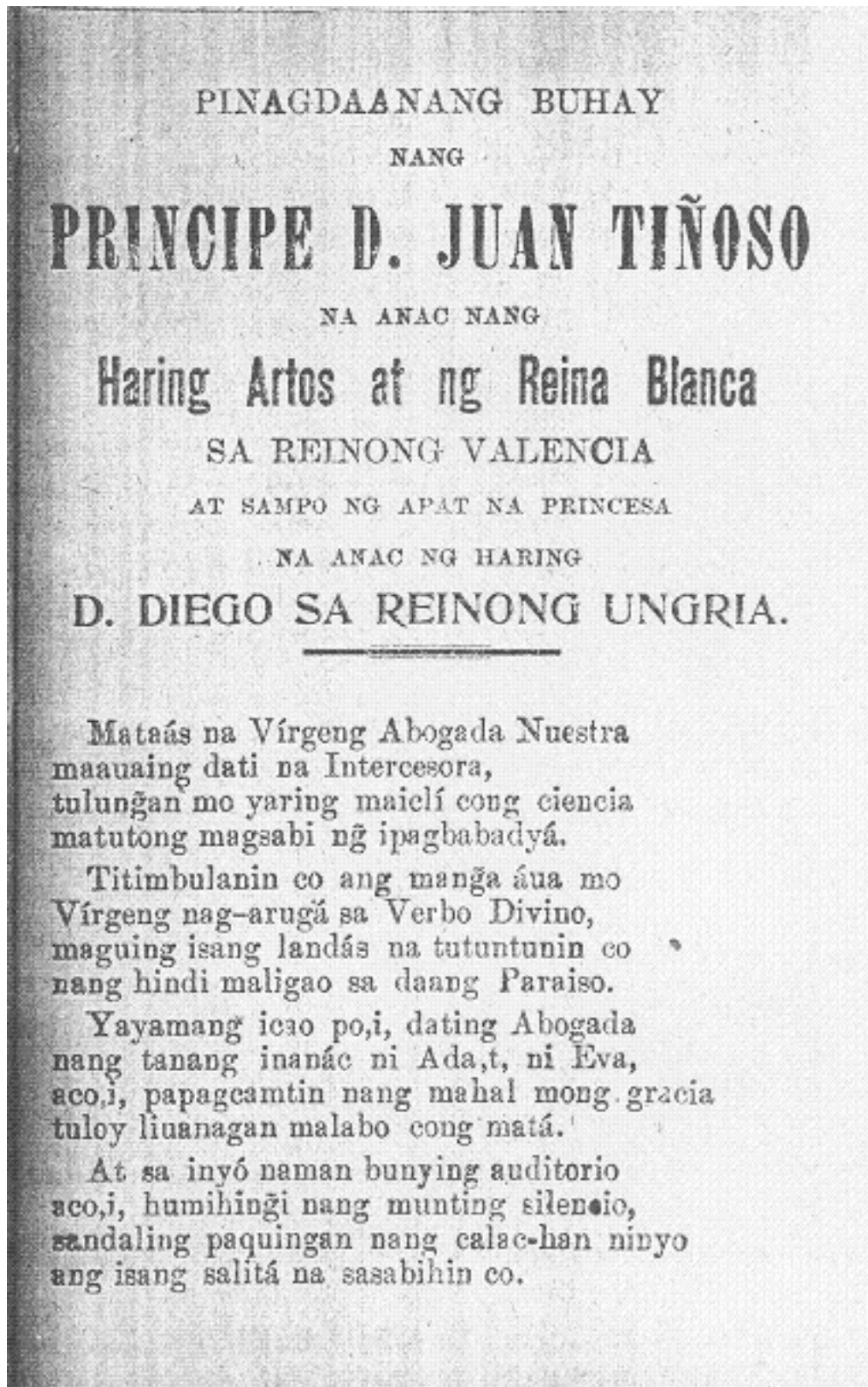
Joan Tinyós, ara ja vestit com un príncep, es presenta d'improvís a les celebracions i demana en propietat els tres prínceps covards, com a esclaus seus que són. Aquests refusen la petició, però no poden negar l'evidència per les marques que tenen a la pell. Es produeixen grans commocions i Artos cedeix el tron al seu fill Joan Tinyós que, junt amb la seua estimada Flocerptida, és proclamat rei de València.

El missatge del conte és, per tant, que la justícia s'imposa al capdavall i no importa l'aparença física perquè es produísca l'amor, sempre que existisca noblesa de cor.

Apèndix iconogràfic:

Pinagdaanang buhay nang Principe don Juan Tiñoso na anac nang Haring Artos at nang Reina Blanca sa REINONG VALENCIA, at sampo nang apat na princesa na anac ng Haring D. Diego sa Reinong Ungria [Maynila, Imprenta, Librería y Papelería de P. Sayo vda. de Soriano]

Pinagdaanang buhay nang Príncipe don Juan Tiñoso na anac nang Haring Artos at nang Reina Blanca sa Reinong Valencia, at sampo nang apat na princesa na anac ng Haring D. Diego sa Reinong Ungria

Vida del príncep en Joan Tinyós, fill del rei Artos i la reina Blanca al Regne de València, junt amb quatre princeses filles del rei en Diego del Regne d'Hongria

Mataás na Vírgeng Abogada Nuestra maauaing dati na Intercesora, tulungán mo yaring maiclí cong ciencia matutong magsabi ng ipagbabadyá.

Titimbulanin co ang manğa áva mo Vírgeng nag-arugá sa Verbo Divino, maguing isang landás na tutuntunin co nang hindi maligao sa daang Paraiso.

Yayamang icao po,i, dating Abogada nang tanang inanác ni Ada,t, ni Eva, aco,i, papagcamtin nang mahal mong gracia tuloy liuanagan malabo cong matá.

At sa inyó naman bunying auditorio aco,i, humihinği nang munting silencio, sandaling paquingan nang calac-han ninyo ang isang salítá na sasabihin co.

Doon po sa ciudad reino nang Ungria ang haring D. Diego balita nang una, malaon nang arao báo sa asaua dapua,t, may anác apat na princesa.

Nğalan nang panğanay ay si D.a Juana at ang icalaua naman ay si Laura, saca ang icatlo pangála,i, si Flora at ang icaapat ay si Flocerpida.

Nagpapalaluan nang diquit at ganda daig ang bituing silang na cometa, ano pa,t sa lahat nang madlang diosa panganginuhan sa titig nang matá.

Lálo pa at higit yaong icaapat ang cay Flocerpidang cabutiha,t, dilág, ang cahalimbaua,i, ang isang bulaclác sa jardinería nang pamumucadcad.

- 1 Sobirana Verge Advocada Nostra misericordiosa dels cels Intercessora, ajuda la meua limitada consciència per disposar el que he de dir.
- 2 Suplique per la teua compassió, Verge que protegeix el Verb Diví, pugues ser la llum del meu camí de tal manera que no perda el Paradís.
- 3 Atès que vós sou l'Advocada de les generacions d'Adam i Eva, beneeix-me amb la teua sublim gràcia per donar claredat als meus cecs ulls.
- 4 I per a vosaltres, el meu auditori, us pregue un poc de silenci, tan sols escolteu en aquest termini unes paraules que us contaré ara.
- 5 Allí a la ciutat, regne d'Hongria el rei en Diego anomenat era, un dia va perdre la seua esposa que va deixar per fills quatre princeses.
- 6 La major anomenada na Joana, la segona coneguda com Laura, la tercera era de nom Flora i la més jove, na Flocerpida.
- 7 Eren totes un guardó de bellesa major que de les estrelles el cometa, a més a més satisfetes d'excel·lència com dels seus ulls siga bona l'entesa.
- 8 Era la jove la de més qualitat na Flocerpida divina i delicada, com quantes flors al jardí eren capaces de germinar.

Marami at madlang nanġagsisidayo
hari at príncipe,t, taga ibang reino,
duque, conde,t marquez mġa caballero
sabihin ang dami sa real palacio.

Lisanin co ito,t, pabayaang muna
ang aquing sabihin hari sa Valencia,
ang nġala,i, si Artos daquilang monarca
at si D.a Blanca nġalan ng asaua.

May anác na isang príncipeng marilag
D. Juan Tiñoso ang siyang pamagát,
magandang lalaquing ualang makatulad
isa pa,i, sagána sa tapang at lacás.

Baquin at mahinhin may tinagong bait
may loob sa Dios na Hari ng lanġit,
ang isa pang lalong nagbibigay diquit
ay sa Vírgeng ina,i, doon nanġanġapit.

Di co pagaanhin manang isang arao
dinatnan nang lumbay ang príncipeng mahal
ginaua,i, lumibot at siya,i, nagpasial
sa harap nang plaza niyong caharian.

Nang siya,i, matapat sa fuerza,i, tambing
príncipe,i, lumapit pumasoc sa cárcel
ang tica ng púso ay panoorin
tanang manġa preso ay vivisitahin.

Dito na narinġig niya,t napaquingán
daing at pagtanġis na cahambal-hambal,
niyong sa giganteng pinarurusahan
isang bartolina ang quinalalaguian.

Daing ng gigante ang uika,i, ganito
oh príncipeng bantóg na panġinoon co,
magdálita ca po,t, nġayo,i, paquingán mo
ang taghoy nang isang marálitang preso.

Alang-alang na po príncipeng maranġal
sa Dios na isa nang manġa binyagan,
acong isang pobreng na sa cahirapan
magdálita ca póng iyong cauaan.

Ang bunying príncipe sa habág na dalá
yaóng alcaide ay tinauag niya,
saca pinabucán yaóng bartolina
gigante,i, lumabas caniyang naquita.

9 Dels voltants moltes gents,
reis i prínceps d'altres regnes,
ducs, comtes, marquesos i cavallers
es congregaven al palau.

10 Em detindré ací, i els deixaré ara
per dir paraules del rei de València,
Artos de nom, excel·lent monarca
que tenia per esposa na Blanca.

11 Tenien un fill, un gran príncep,
en Joan Tínyós era el seu nom,
jove de bella fatxa sense parió al món
a més de valent, fort i vigorós.

12 Per modèstia posseint benediccions
amb el cor en Déu sobirà dels cels,
només una cosa més es mantenia lluent
la Verge mare satisfeta de coronas.

13 No m'estendré més per a dir que un dia
la tristesa s'apoderà del príncep estimat
i els treballs quan estava passejant
pel centre de la plaça d'aquell regne.

14 Estant ple de força es va disposar
el príncep a entrar en la presó,
tenia al cor bones intencions
per als presos donar salutació.

15 Ací va escoltar i es va espantar
amb el més miserable dels plors
d'un gegant que era castigat
patètic en una cel·la tancat.

16 Del gegant les paraules eren:
«Oh, príncep excels, senyor meu,
escolta per pietat els plors
d'un desesperat miserable pres».

17 «Per l'amor, príncep enaltit,
de Déu un dels seus batejats,
sóc tan sols un pobre desarrapat,
pietat d'aquest desemparat».

18 Compadit el príncep de les llàgrimes
va cridar l'alcaid que el custodiava,
va ordenar a l'instant obrir la cel·la
per tal de veure el gegant alliberat.

Ang boong catauán ay lipos na bálcal
ang paa,i, may freno,t, may posas ang camáy,
príncipe,i, naáuang hindi ano lamang
ini-utos n n̄ga na pinacalagan.

At nang macalagán gigante,i, caguiat
nagpatirapá nang luha,i, nalalaglág,
tuloy na humalíc sa bacás nang yapac
at saca nanaghoy nang cahabág-habág.

Ay príncipeng poon mahába nang arao
ang hirap na ito at caralitaan,
pagcai,t, pag-inóm ay tinatasahan
nang haring amá mong macapangyarihan.

Ualáng nagpasúco sa lacás tapang co
cun dili si Artos harin victorioso,
dinaig ang bagsic nang aquing encanto
na ualang nagauá sampong familiar co.

Tingnan mo prínsipe láong paghihirap
mulá na at sapól nang aco,i, mabihag,
icao ay sangól pang bagong ca-aanác
nang mabartolinang papagcamtíng hirap.

N̄çayon lamang poón nagcamit guinhaua
pagpasoc mo rito oh vuestra alteza
caya po mahabág magdalang aua ca
tunghán nang matá mo at misericordia.

At sa iyó poong mança caauaán
dini sa abá mong lincod cailan man,
ganti co sa iyo,i, di man carampatan
mahalin mo,t, iyong paquiabinabangán.

Panyóng encantado,i, di man úcol dapat
sa camahalan mo,i, aquing igagauad,
n̄gayo,i, abutin mo príncipeng marilág
ang virtud na dala,i, malaquing di hamac.

Ano mang hingin mo,i, lalabas na tambing
at diyan sa panyo,i, cusang mangagaling,
cailan mang arao at aco,i, tauagin
sa harapan mo pó ay bigláng darating.

Ano mang sacunáng darating sa iyó
cahit sa batalla,t, malalaquing hocbo,
pan̄gacong matibay príncipeng poon co
aco rin ang siyang daramay sa iyo.

19 Tot el seu cos de ferros ple
comes i braços, manilles amb clau,
el príncep sense més contemplació
ordena immediatament l'alliberament.

20 I quan el gegant desencadenat
va assecar les seues llàgrimes i plors,
per besar els peus de genolls es va posar
mentre s'esvaïa el seu infeliç crebant.

21 «Príncep meu, llargs han estat els dies
sacrificis hi ha hagut i moltes penúries
menjar i beure no són coses permeses
pel rei el teu pare de gran altesa».

22 «Ningú va poder la meua força derrotar
únicament Artos el rei victoriós,
ell va véncer la supèrbia del meu encant
res vaig poder fer junt als meus familiars».

23 «Contempla, príncep meu, el sofriment
que patisc des que començà la captivitat,
tu que eres nou en aquesta profunditat
cel·la dolenta amb la major foscor».

24 Avui finalment em veig en llibertat
en fer acte de presència, oh, la vostra altesa,
compassió de mi us suplique per bondat
pels vostres ulls i misericòrdia.

25 I per tota la vostra compassió
ací teniu el vostre etern servidor
encara que romanga sotmès a vós
així ho estimaré i us beneficiareu.

26 Drap encantat amb suficiència
per alliberar-me us llegue
ara preneu-lo, príncep lloat,
la virtud i l'audàcia us donarà.

27 Qualsevol cosa podràs demanar
i des del drap aquesta apareixerà
per la necessitat en qualsevol dia
demandeu-me i acudiré de seguida.

28 Qualsevol cosa que us ocórrega doncs
fins i tot en batalla enfront de gran tropa,
per a vós príncep gran promesa us faig
que al costat de vós igualment lluitaré.

- Uica nang príncepe tindig na at pagbuhat camtán mo ang aquing bigay na libertad, succdang icagalit nang haring mataas mahalili acong sa iyo,i, maghirap.
- Sagót nang gigante princípeng maranĝal salamat sa iyo poong ualang hangan, ganti co pang isa sa daquilang utang hari ca nang tanang halimao sa parang.
- Capag iniladlád ang panyóng bigay co manĝa leo,t tigres luluhod sa iyo, caya po paalam princípeng poon co uu-uí sa dating tahanang encanto.
- Di co pag-aanhin gigante,i, nang malis ang príncepe naman sa palacio,i, nanhic, ay iyong alcaide sa hari,i, lumapit sinabi ang bagay at ipinagsulit.
- Anang alcaide altezang maranĝal aco pó sa iyo,i, nagbibigay alam, ang sa bartolinang giganteng sucaban gauá nang príncepe nĝayo,i pinualán.
- Di pa natatapos yaong pangunĝusap niyong sa alcaideng ipinahahayág, ang haring si Artos ay nagalit agád ang caniyang dibdib halos na maualat.
- Agád nang tinauag ang manĝa soldado hayo na,t, sunduin ang anác cong lilo, nĝayon magbabayad siya sa camay co sa di catuira,t gauang dili toto.
- Yao na,t sinundo ang princípeng mahal nang manĝa soldados na pinag utusan, ano,i, capagdating sa haring maranĝal agad nang minura,t ipinagtabuyan.
- Hayo anang hari palamara,i, alis ang mucha mong iya,i, huag nang masilip, mapagmarunong ca at mapagmabait sa iyong magulang mataas ang isip.
- Sa galit ng haring hindi mapiguilan anác na príncepe,i, ipinagtabuyan ito,i, nanaog na sa palacio real ang luhá sa matá bahá ng pagbucal.
- 29 Va dir el príncep: «Alceu-vos llavors preneu el meu regal llibertat i redempció, a pesar de la fúria del rei m'exposaré a la ira per vós».
- 30 Va respondre el gegant: «Príncep lloat, gràcies es donen sense acabar, en deute queda la meua gratitud rei de les bèsties i els corrents».
- 31 Llavors heus ací que si obris el drap que et vaig donar lleons i tigres t'obeiran, amb tu, príncep meu, siga la pau sempre i retorne doncs a la meua terra d'encant.
- 32 Una vegada el gegant es va marxar el príncep al palau es va presentar, i l'alcaid al rei va informar relatant tot el que va ocórrer abans.
- 33 L'alcaid va dir: «Altesa lloada us pregue permís per a informar que de la cel·la el gegant marxa pel príncep acció ordenada».
- 34 Sense estar acabada la relació que l'alcaid estava relatant, el rei Artos va enfurir d'immediat amb el cor trossos especegat.
- 35 Alhora va fer cridar els soldats: «Deteniu el meu traïdor fill, ara coneixerà el pes de la meua mà pel seu acte deslleial i covard».
- 36 Així va ser el príncep noble detingut pels soldats d'immediat, mentre observava el rei impàvid com era expulsat i arrossegat.
- 37 Fora el rei va exclamar: «No vull veure el teu rostre mai, sent discret i amable el teu progenitor ofens».
- 38 La ira del rei estava sense control i el príncep estranyat del carnal, a més expulsat del palau reial amb llàgrimes en els ulls sense parió.

Uica ng príncipeng mangá pananaghoy
di ca na tuminġin amáng panġinoon,
sa pinalayao mo at quinandong-candong
na caisa-isa na anác mong bugtong.

Totoo nġa,t, acó ay may casalanan
dahil sa aua co sa may carainġan,
sentencia mo nama,i, aquing hinihintay
nġuni,t, dili dapat anác mo,i, tampuhan.

Diyata,t, matamis sa loob mo amá,
na aco,i, málayo,t huag mong maquita,
di co sinisintir alisang hininġá
huag lamang datnin ang ganitong dusa.

Na sa pananaghóy na cahambal-hambal
nang bunying príncipeng matá ay luháan,
ang iná ang siya naming tinaghuyán
dahil sa malaqui na capighatian.

Oh iná cong poong sa aqui,i, naghirap
Pinuhuna,i, búhay pagal sampong puyat,
dili bagá caya magdalá cang habág
dini sa anác mong nġayon ay lalayas.

Icao naman caya ay may daláng galit
dini sa anác mong capalara,i, lihis,
paui na bagá man may socal sa dibdib
at ang bendición mo,i, siyang ipacamit.

Ano,i, nang matapos ang paghibic niya
dito sa nag-ai,t, nag-arugáng iná,
luminġap ang púso sa nagbigay dusa
nang ganitong uica,t, mangá parirala.

Paalam na amáng haring minamahal
ang abang anác mong pinaghinampohán
pacamtan sa aquin cahit malayo man
ang iyong bendición dating quinacamtan.

Itó na ang layao tagurí mong lahat
nang aco,i, munti pang bagong lumalacad,
halos patungtungin sa dalauang palad
nġayo,i, naging dulo ang aco,i, maghirap.

Paalam, paalam, ináng poong reina
ito na ang uacás nang di pagquiquita,
ipahintulot din nang Vírgen María
mapaui sa loob ang galit ni amá.

39 Sanglotava el príncep paraules de tristor:
«Menyspreu de tal manera, senyor meu,
el vostre indulgent i ara demacrat fill
l'únic fill per vós engendrat al món».

40 «Certament sóc responsable de l'acció
i per la seua raó és d'esperar així,
sentència em siga executada avui
però no sentir la ira cap al teu fill».

41 Per ventura no és dolç el teu cor, senyor,
perquè siga bandejat amb tal negoció,
no crec que siga la mort solució
simplement patir aquest turment.

42 En aquesta lamentable desesperança
gemegava el príncep els ulls en llàgrimes,
així com la seua mare desconsolada
per la terrible impressió penada.

43 «Oh, mare tan benvolguda i sacrificada,
en la vostra vida no coneixes més que vigília,
otorgueu i porteu compassió estimada
a aquest el seu fill que ara marxa».

44 «Vós sou certament la humiliada
en veure el teu fill desgraciat en fortuna,
que produeix tristesa en el cor
us demane la vostra benedicció».

45 Després d'abocar les llàgrimes
ací al costat de la mare estimada,
en el cor encara tenia forces
per a dir amb dificultat paraules.

46 «Adéu, pare idolatrat,
aquest el vostre fill queda desgraciat,
i encara que prop sóc estranyat
la vostra benedicció així l'espere».

47 «Ací està tota la vostra indulgència
quan tan sols encara recorde la infància,
en què era sostingut per les vostres mans
arribats per fi del sacrifici ara».

48 «Adéu, adéu, mare, la meua reina,
aquesta és la fi per a no veure'ns més,
lloances també per a la Mare de Déu
pregant pal·lie del meu pare la ira».

Paalam na aco oh Valenciang bayan
paalam palacio na aquing linachan,
diyata,t ito na siyang tacdang arao
na di co na cayó muling yayapacan.

Paalam na bunying mangâ consejero
paalam, paalam, ang príncipe ninyó,
uacás na hindi na magquiquita tayo
castillong mataas aco ay tunghán mo.

Aco,i, lalacad nang bulág ang cabagay
na di co talastas ang patutunghuhan,
mapagpalang Dios acó ay samahan
itúro mo Vírgen sa tapát na daan.

Lumacad na siyang ulól ang capara
na bumabalisbis ang lúha sa matá,
yaong cabunducan ang siyang pinuntá
pumasoc sa isang mariquit na cueva.

Cuevang yaon pala ang siyang tahanan
nang m̄ga leones, tigres at halimao,
agád sinalubong ang príncipeng mahal
ang tica,i, pagsilín alisan ng búhay.

Nang sa cay D. Juang maquita,t, mamalas
caramihang hayop tigres mararahás,
hindi na ginagamit ang caniyang armas
panyóng encantado,i, siyang iniladlad.

Lumuhod na lahat yaong caramihan
serpiente at óso, tigre at halimao,
dito na naquita ang catotohanan
sabi nang gigante,i, pinaniualaan.

Napalagui nangâ sa parang at bundóc
príncipe D. Juang may lumbay sa loob,
ang nagaalaga,i, ang lahat ng hayop
at siya ang haring doo,i, sinusunód.

Sa gayon nang gayong pagcapalagay niya
ang cuevang tahana,i, naguing parang gloria,
mana,i, nanaguimpa,t ang púso,i, binacla
nang isang banaág sa reinong Ungria.

Naguing bunghang tulog niya,t, panaguimpan
ang cay Flocepidadang ganda,t cariqitan,
nabihag ang púso at ipinagdandam
sa álab nang sintang hindi mapiguilan.

49 «Adéu per a València la meua pàtria,
adéu palau on vaig créixer un dia,
ha arribat el moment de la dissort
no podré mai més viure la teua alegria».

50 «Adéu per a tots els consellers
adéu, adéu, príncep, de tu m'acomiaide,
puix més no ens trobarem,
castells, romaneu amb mi superbs».

51 «Des d'ara caminaré com un cec
perquè no sé on aniran els meus passos,
lloat Déu, acompanyeu-me vós
i la Verge que guie el meu horitzó».

52 Així passejava aquell embogit
mentre queien llàgrimes dels seus ulls,
cap a l'espessor del bosc de camí
allotjat va quedar en un rústic cofí.

53 Aquella cova era la llar
per a lleons, tigres i bèsties,
a les quals va trobar el príncep
quan es marxava el seu alé.

54 Quan en Joan va veure la nombrosa
llar de bèsties i tigres salvatges,
no va fer ús de cap de les armes,
només al drap encantat va dirigir-se.

55 Contempleu totes vosaltres,
serp i ós, tigre i bèsties,
ací veureu la veritat revelada
és realitat el que va dir el gegant.

56 Va habitar als rius i boscos
el príncep en Joan trencat el cor,
sota la cura dels animals tots
perquè era ell el rei que obeïen.

57 En aquella situació vivia
i la cova va esdevenir la glòria,
no obstant això la felicitat acudia
en els records del regne d'Hongria.

58 Tenia somnis sobre la bellesa
de Flocerpida bella i esvelta,
fins embaladir-se l'ànima seua
amb amor etern per l'estimada.

Sa arao at gabi ay na sa panimdim
ang reinong Ungria,i, caniyang lacbayin,
di carinġat-dinġat naisipang tambing
sa panyóng encanto siya ay humiling.

Isang balat-cayóng hichurang matandá
ga parang sugatín na caúaáua,
yaón nġa ang siyang gagauing baláta
hustong pitóng taóng ualang pagcasira.

Nang siya na bagang maguing penitencia
sa sálang nagaua sa hari cong ama,
at ang dalang galit upang ding magbaua
pacamtán sa aquin ang patauad niya.

Palibhasa,i, hinġi lumabas na bigla
isang balatcayóng sugatíng matandá,
sa príncipe namang isinoot nanġa
ang panáta niya,i, tutuparing cusa.

Nġuni,t, di maualá sa caniyang dibdib
ang cay Flocerpidang cabutiha,t, diquit
sa arao at gabi,i, dili matahimic
dahil sa malaquing sinta at pag ibig.

Di co pagaanhin pagdaca,i, gumayác
sa reinong Ungria siya,i, maglacbay,
anó caya bagáng daratnin ng pálad
sa lagay na ito na cahabág-habág.

Paroon man co,i, anong mararating
ang lagay na ito бага,i, iibiguin
nġuni,t, cun caloob nang Dios sa aquin
ang talagang palad ay magcucusa rin.

Ang dalauang león ay pinanġusapan
nġayon din aniya ay huag maliban,
aco ay ihatid sa Ungriang bayan
sa lual nang reino doon ninyo iuan.

Sa oras na yaon sila,i, lumacad din
ang dalauang león sabihin ang tulin,
sa labás nang reino sila,i, dumating
iniuan na roon matandang sugatín.

Lumacad na siya sa loob nang reino
sa jardineria,i, doon napatunġo,
dinatnan sa pintó yaong hortelano
pagdaca,i, nanġusap ang uica,i, ganito.

59 Dia i nit en els seus somnis
al regne d'Hongria planejava marxar,
sense ningú a qui implorar
al drap encantat va fer cridar.

60 Una imatge amb la figura d'un vell
com un desemparat i patètic volia,
aquesta seria la forma que adoptaria
amb la qual per set anys romandria.

61 «Aquest és el preu de la penitència
per l'esdevingut al rei, el meu pare,
i la ira que va ocórrer pels meus actes
per a pregar per la seua misericòrdia».

62 En ordenar-ho, immediatament va aparèixer
la figura d'un miserable home vell,
que al príncep li va prometre
la recompensa de la seua petició.

63 Tot i això mai va aparèixer en el seu cor
la divinitat de Flocerpida adorada
dia i nit seguia sentint l'ardor
pels seus profunds sentiments d'amor.

64 Així va decidir que era necessari
al regne d'Hongria ser conduït,
sense saber què podria succeir-li
amb aquesta imatge tan miserable.

65 Acudir així quin benefici s'obté
com és possible que s'enamore?;
però si aquesta és la voluntat de Déu
el destí vindrà com desitge.

66 Amb dos lleons concerta
que mai l'abandonen en la seua ruta,
i que el duguen a la pàtria d'Hongria
enfront del regne de seguida.

67 A l'instant van obrar com els va dir
i els dos lleons van marxar ràpid,
van arribar a les fronteres del regne
i van deixar el leprós vell allí.

68 Va passejar per dins del regne
i a la jardineria es va detenir,
a la porta romania un hortolà
a qui li va dir aquestes paraules.

Ginoó aniya,i, magdala cang áua
sa isang may saquíit at pobreng matandá,
patuluyin mo po acong maralitá
sa iyong tahana,i, sandaling mahigá.

Anang hortelano núno,i, magtuloy ca
doon po sa bahay manhic magpahingá,
saan naman galing at nagmulá bagá
may saquit na tao baquit mahina pa.

Sagot nang príncipe aco,i, taong parang
ualang madulugán na camag-anacan,
caya pumaritong pumasoc sa bayan
ay nang may maauang magampon sa lagay.

Ang sa hortelanong sagót sa caniya
dito na sa aquin icao po,i, matirá,
pagsilbihan cong parang magulang ca
palibhasa aco,i, lubós na ulila.

Doon manâ siya lumagac na tambing
na sa hortelanong loob na magaling,
sa arao at gabí ay daíng ng daíng
bago,i, nagdadasal at nananalanġin.

Di co pag-aanhin nang humabang arao
nang sa hortelanong doo,i, pagcatahan,
isang hapo,i, caguiat ang infantang mahal
nanaog sa jardí,t, maglibáng-libáng

Na sa paglilibang niya,t pag-aalio
sa manâ bulaclác mababagġong clavel,
sa puno ng isang rosas ay natiguil
pinaquingan yaong daing na malalim.

Marinġig ang daíng ay nagdalang hapis
ang bunying infanta,t, sa cubo,i, lumapit,
at saca tinanong niyang matahimic
yaong hortelano cung sinong may saquíit.

Anang hortelano,i, isa pong matandá
cataua,i, may sŷgat na caua-aua,
aquin pong inampón dito,t, inarugá
sapagca,t uala rao cusang magcalinġa.

Infanta,i, pumanhic cusang tiningnan
nasabing may saquíit ay nang malaman,
lumapit na agad sa quinahihigan
matanda,i, nagbanġon at nagbigay galang.

69 «Cavaller, tingueu compassió de mi,
d'un lacerat i pobre vell acabat,
permeteu-me entrar en la vostra llar
per a un breu descans i reposar».

70 L'hortolà va dir: «Passeu vós,
ací podreu descansar per un moment,
d'on és i procedeix per Déu
home en tal degradada condició?»

71 Contestà el príncep: «Sóc home rústic
sense familiars ni descendència,
és per això que vinc a aquesta nació
perquè la compassió trobe a la fi».

72 Llavors l'hortolà li va respondre:
«Ací vinga vostè i visca entre nosaltres,
com al meu progenitor jo el serviré
puix sense ningú sóc també orfe».

73 Així és com allí va trobar llar
a la casa de l'hortolà de gran amabilitat,
no obstant això dia i nit sempre bramant
una vegada i una altra abans de resar.

74 No podia en els dies passats fer res
vivint amb l'hortolà amb gran penalitat,
fins que una vesprada la infanta adorada
va acudir al jardí per cercar tranquil·litat.

75 Durant els moments de desconsol
les flors l'escoltaven i un dolġ clavel,
al costat d'una rosa van obtenir la seua atenció
i presenciaren el seu profund lament.

76 Després d'acabada la imploració
la infanta es va dirigir a la casa de cub,
i a l'humil cabanya amb preocupació
a l'hortolà digué qui era aquell leprós.

77 Va respondre l'hortolà: «Un vell
amb el cos ferit i calamitós,
el vaig emparar i ara el cuide
ja que no té ningú amb ell».

78 La infanta generosa per voluntat
va voler saber i conèixer aquella dissort,
va acudir on estava el vell gitat
i aleshores es va alçar respecte mostrant.

Ang uinica niya,i, bunying Abigael
larauang mariquit ng tanang serafin,
ang bati nang àngel cay Mariàng Virgen
siyang suma iyo puso at panimdim.

Cahimanauari ay pagpalain ca
ng catutubo mong angel de la guardia,
sa cusang pagsilang at titig ng matá
naguing paraluma,t cordial sa dusa

Parang iguinalíng ng pagdaralita
nang abang sugatíng at pobreng matandá,
ang isang diamanteng mariquí na súla
di nagdalang suclám lumapit na cusa

Loob ng infanta,i, tantong napamaang
sa ganoong bati,t, voces na nagsaysay,
daig pa si Marte noong cariquitan
sa bating guinamit na parang cordial.

Sa bagay na yaong tinipid niya
sa púso at tanging napaalam siya,
at ang hortelano,i, tinauag pagdaca
tuloy na nagbilin nang ganitong badyá.

Uica nang infanta,i, paalam sa iyo
icaò ang bahala naman hortelano,
dito sa laguerta,i, mili ca ng damó
ang pobreng matanda,i, laguian nang remedio

At saca nagtuloy ang infanta,i, nalis
púso nang príncipe,i, di na natahimic,
sa arao at gabi hindi maidlip
sa alab ng sintang namahay sa dibdib

¡Ay! aniya palad saan pa hahanga
ang madlang pighati niyaring alaala,
sa masamang signos at maling planeta
sa capua palad bucód at caibá.

Fortunang magaling ay lumapit na
sa hindi panahon n̄guni,t, magtiis ca,
ay infantang poon bunying Flocerpida
di anong gagauin cundi palad quita.

Ay amá cong poon ang dala mong galit
siyang naging sanhi nang hirap co,t, sáquit,
ipahintulot din nang Dios sa lan̄git
ang iyong patauad sa aqui,i, sumapit.

79 Així va dir: «Honorable Abigael
meravellosa imatge i serafi,
sublim àngel com Maria la Verge
per al vostre cor siguen gràcies».

80 «Desitge per a vós benediccions
per la voluntat de l'àngel de la guarda,
que atorga a qui veu la seua protecció
i transforma en cordial el dolor».

81 Gràcies a aquest esdeveniment
va recobrar energia el pobre ancià,
i com un lluminós diamant
les penes es van esvaïr.

82 La infanta es va sentir sense paraules
per les veus i sinceres cortesies,
enlluernada de Mart la bella
per benvinguda tan cordial.

83 En aquest sentit per a dins deia
el seu cor l'últim comiat,
i a l'hortolà va cridar de seguida
per ordenar de la següent manera.

84 Va dir la infanta: «Adéu per a vós,
a aquest ancià ateneu hortolà,
ací a l'horta herbes trobareu
que al pobre vell de remei serviran».

85 I després de dir-ho la infanta marxa
el cor del príncep mai quedarà en pau,
dia i nit no pot ja més descansar
pel profund amor que viu en l'ànima.

86 «Ai, fins quan aquest patiment
la calamitat recordarà la meua fi,
nefasts signes i confós planeta
puix el cor jeu en l'ànim».

87 «Fortuna, no sigues tan cruel,
no són bons temps, sigues pacient,
la infanta deliciosa na Flocerpida
què ha de fer si no pot veure'm».

88 «Ai, què em vas causar, pare meu,
per la teua ira aquesta penúria,
Déu que en el cel romaneu
feu-li escoltar els precís i perdoneu».

Pagca,t, ualang ibang púno at dahilán nitong aquin ngayong dalang cahirapan, na cun hindi aco ipinagtabuyan pighati sa sinta,i, di macamamalay.

Nguni at lisanin ang hirap sa sinta itong mangyayari,i, siyang ipagbadyá, príncipe D. Juan cataua,i, balisá at ang balat-cáyó,i, siyang nagdadalá.

Manang isang arao na catahimican ay na pa sa balón ang príncipeng mahal, siya,i, maligo at upan din lamang lumuag nang munti init sa catauan.

Balat-cayó niya,i, hinubad na agad lumúsong sa balón naligo at sucát, isip niya,i, ualang tauong nagmamalas dahil sa tahimic ang gabing des-horas.

Ang infanta pala,i, na sa balcón naman sapagca,t, ang gabi ay maalinsangán, mana,i, nagcataon na siyang namasdan yaong paliligo príncipe D. Juan.

Ang loob at puso,i, natiguilang tambing dito sa bathala at himalang ningning, na parang banaág nang isang bituin sa gabing des-horas na sacdal nang dilim.

Sa sarili lamang ang siyang uinica anhin co man ito,i, mayroong balata, sa catauan niya,i, nagpapacaduc ha na nagbala-cayo,t, sugating matandá.

Balat na maputing camuc-ha,i, busilac arao mandin uari nang pagcaliuang, ang lagay at anyó ay dugóng mataas para co rin namang sa águilang anác.

Si D. Juan nama,i, umahon pagbaca at ang balát-cayó ay isinoot na, pinacamamalas nang bunying infanta hindi mapag-isip ang gayong naquita.

Príncipe D. Jua,i, ualá namang malay ang isip ay ualang taong tumatanghal, siya,i, nagtuloy nang pumanhic sa bahay dumaing-daing na,t, dating inaasal.

89 «Perquè no hi ha agudesa ni raó per a aquest present sofriment, si no és que se m'esvaïska l'afflicció de no ser reconegut pel meu amor».

90 Abandonat en la seua amada el dolor aquest va ser el signe de la seua dissort, el príncep en Joan sense consol havia de carregar amb pell de tinyós.

91 Un dia de pau no obstant això el príncep benivolgut passejava pel rierol, es disposava a prendre un bany i pal·liar les calors que tenia al cos.

92 Prompte va tractar de llevar-se l'emboç i es va submergir en el rierol per al bany, pensant que ningú no el podia veure perquè eren passades altes hores de la nit.

93 La infanta per la balconada treia el cap a causa de la sufocació de la nit, i així és com de sobte per fatalitat va veure la presència del príncep en Joan.

94 El cor de cop i volta se li va detenir ací estava Déu i el seu miracle diví, com estel d'un cometa sense fi passades altes hores de la fosca nit.

95 Llavors es va dir per a si mateix: «Què he de fer amb aquest engany, fingint ser un ferit home corbat com un vell leprós disfressat?»

96 La pell blanca posseïa pura com alba en tota la seua fragància, la figura i aparença de sang reial com si fora el fill de l'àguila.

97 En Joan es va incorporar i amb la disfressa de nou es va cobrir, sense que la infanta fóra vista ni conèixer el que de fet va veure.

98 El príncep en Joan no ho va poder imaginar pensava que ningú no el podia observar, i així és com va marxar a la seua casa adolorit de nou i en figura penant.

- Magmula na noo,i, nagnaonao nagsupling
sa púso nang bunying infanta,i, nataním,
ano pa,t ang loob nagtatalo mandin
ualang maalama,t matutuhang gauin.
- Caya,t ang uinica,i, magpacailan man
icaó ang may tago nang sintang sinimpan,
icaó ang nagbigay nang caralitaan
icaó rin ang tuang aquing aasahan.
- Yayamang sa iyo nabuntong totoo,
ang aquing pagsintang tunay sa loob co,
caya n̄ga ihanda,t, puso,i, suyurin mo
at tatamnan naman nang alaala co.
- Madali,t salita,i, nang quinabucasan
oras nang almuerzo nang infantang mahal,
ang pinto nang celda pagdaca,i, binucsan
at saca naupo sa catreng hihigan.
- Di co pag-aanhin ay nang dumating na
ang dala nang criadong canin sa bandeja,
cumain nang munti ang bunying infanta
at itong alagad ay tinauag niya.
- Hayo,t, ipanaog bandeja sa lupa
at sa hortelanong bahay ay magbigla,
cacani,i, ibigay sa pobreng matanda
naroong sugatin na caaua-aua.
- Sabihin mong aco,i, siyang may padalá
nang cacaning ito,i, hati cami niya,
caya hayo ca na,t, tatanauin quita
hangang cumacain bantayan mo siya.
- Ang criado,i, yao na,t dala ang regalo
nagtuloy sa bahay nitong hortelano,
uica sa matanda ito,i, tangapin mo
padalá nang aming infanta sa iyo.
- Pabili,i, ito rao ay cacain niya
ay hindi macain cundi ihati ca,
caya tangapin mo,t, cumain pagdaca
at para mo na rao nacasalo siya.
- Loob ni D. Jua,i, tantong napamangha
nabulid ang isip at sinapantaha,
na sa pagpaligo ay naquita yata
aco nang infantang aquing minumutyá.
- 99 Des de llavors va nàixer un ardor
en el cor de la infanta brollat,
que creixia i cremava en el seu interior
i no sabia quina seria la solució.
- 100 Per a si mateixa va afirmar:
«Tu eres el secret de l'amor,
tu eres qui va patir la privació
tu eres la felicitat dels meus plors».
- 101 «Ara que profund i veritable amor
em fan adorar-te en el meu cor,
disposaré i cercaré el teu fur
per recordar els meus records».
- 102 Amb les primeres llums de l'alba
a l'hora de l'esmorzar de la bona infanta,
la porta de la cel·la a obrir-la marxa
per entrar i asseure's al catre.
- 103 En aquell moment de cop i volta entra
el criat carregant una safata,
no gaire va menjar la infanta
i va acabar dient aquestes paraules.
- 104 «Porta la safata al camp
on està la casa de l'hortolà,
allí trobaràs un pobre vell
amb lepra i molt lamentat».
- 105 «Digues-li que jo sóc qui li mane
i compartisc el meu menjar amb ell,
vés i ací a l'instant t'esperaré
fins que acabe de menjar observa'l».
- 106 El criat va anar a dur el regal
fins a la casa on vivia l'hortolà,
va dir que portava encàrrec per a l'ancià
de part de la infanta encomanat.
- 107 «Va dir que aquest era el seu menjar
però sols compartit el menjaria,
així doncs preneu i mengeu per delícia
com si estiguéreu amb ella aquest dia».
- 108 Dins en Joan estava sospitant
que hi havia alguna cosa estranya,
potser l'havia vist prenent el bany,
jo vist per la meua infanta adorada.

- Ang uica nang criado tanda,i, cumain ca naroon sa balcón ang bunying infanta, ang bilin sa aquin ay bantayán quita na huag cong iuan ang pagcain niya.
- Sagót ni D. Juan ang iyong sabihin salamat animo,t, naaua sa aquin, cacaning padalá ay iquinagaling nang catauang hapo,t, may hirap na anquin.
- At naging cordial na nagsilbing lunas naging cagamutan nang dalá cong hirap, animo,i, ang ganti cundi macabayad sa Dios sa langít doon magbubuhát.
- Ang criado,i, nalis na,t, umoui pagdaca sinabi ang bilin sa bunying infanta, dúlot mong pagcain na ipinadalá iquinagaling dáo at iquininhaua.
- Uica ng infanta,i, ito ang bilin co ang ano mang utos ay susundin ninyo, nguni at cun hindi ay mag-iingat cayo ang dusa ay pilit cacamtang totoó.
- Sa lahat ng oras ay pinadadalhan umaga,t tanghali hangang sa hapunan, bucód pa ang sari-saring bagay na madláng cacaning sucát catuaan.
- Pinadalhan namang iba,t, ibang damit na pagbibihisang úcol sa may saquí,t, bucód ang sábanas at manteles sampó pa nang camang may mangá labores.
- Ipagpagayon co sa haring D. Diego sa arao at gabi ang loob ay guló, dahil sa maraming dayong caballero hari at príncipeng taga-ibang reino.
- Tinauag na tambing ang lahat ng anác nitong daraquilang monarcang mataas, at inisa-isa niyang siniyasat cun sino ang gusto sa naroong lahat.
- Sa tanong nang amá pagdaca,i, sumagot apat na princesa nang uicang malambot, oh sacramagestad at monarcang bantog ang balang gusto mo,i, siya naming loob.
- 109 El criat va dir: «Per favor, ancià, menge perquè ara a la balconada espera la infanta, em va manar que romanguera i observara fins que el menjar vostè acabara».
- 110 A la qual cosa en Joan va expressar: «Gràcies per la pietat cap a la meua condició, el menjar donat m'ha fet sentir millor per a un cos malalt i sofridor».
- 111 El gest cordial remeia una vegada el mal del sofriment i la malaltia, però l'ànim és incapaç de pagar en Déu excels el que vindrà.
- 112 El criat va marxar i va regressar dient a la generosa infanta: «El menjar que li heu donat ha remeiât i guarit el vell».
- 113 Les paraules de la infanta van ser: «Aquestes seran des d'ara les meues ordres, si no són com he manat obeïdes tu seràs per això qui pague».
- 114 A tota hora menjar s'enduia al matí, migdia, fins a la vesprada, amb viandes de totes classes cosa que el posava molt alegre.
- 115 També li van dur grans teles per a la millor cura del leprós, a més de llençols i estovalles junt amb peces per al llit amb moltes labors.
- 116 Gran confusió per al rei en Diego dia i nit sempre hi havia moviment, acudint molts estranys cavallers, reis i prínceps de molts regnes.
- 117 A totes les seues filles va cridar no hi havia cap altra solució a prendre, i d'un en un cavaller triar com s'haurien de casar al gust.
- 118 Ahora a les preguntes que fa el pare les quatre filles van respondre suaument: «Oh, sagrada majestat i monarca cèlebre, tal com siga el vostre gust obrarem fidels».

Ang uica nang hari cun gayon aniyá aco,i, pagagaua nang quintong granada, ang balang haguísan ninyo,t, macacuha yaon n̄ga ang siyang maguiguing asaua.

At isiniualat sa cabildo real sa lahat nang grandes na nagcacapisan, at may mantenedor doong inihalal na parang torneo na ipaloloual.

Ang orden nang hari ay man̄gacabayo para nang guerrerong may peto,t, colet, sa granadang ginto ay ang macasaló siyang magcacamit nang daquilang premio.

Sa icatlong arao ay hindi sasala, ang pagtorneo sa gitna nang plaza, sa harap nang balcón niyong real sala ay man̄gagcatipon grandes na lahat na.

Ano,i, nang sumapit ang icatlong arao ay dumating n̄ga yaong caramihan, hari at príncipeng taga-ibáng bayan ang manga cabayo,i, nagpapalaluan.

At gayong din namang man̄ga pananamit ang man̄ga turbantes, morión at plumajes, nang sa isa,t, isang cabutiha,t, diquit man̄ga caballeros hari at príncipes.

Ang m̄ga cabayo,i, nan̄gagsaltahan sa taás nang balcón halos na pumatay, apat na prinsesa doo,i, tumatanghal tig-isang Granada ang hauac sa camáy.

Inihaguis na man̄ga nang tatlong princesa ang cani-canilang hauac na granada, at yaóng príncipeng m̄ga nacacuha tuloy nagsihiyao nang viva victoria.

N̄guni,t ang infanta ang hindi naghaguis siyang hinihintay nang ibang príncipes, ang haring D. Diego pagdaca,i, lumapit ito ang sinabi at ipinagsulit.

Flocepada,i, baquit ano ang dahilan hindi pa ihaguis ang granadang tan̄gan, sa gayóng carami nang nariyang mahal mabubuting quias sadyáng cagandahan.

119 Les paraules del rei van ser:
«Faré llavors la daurada magrana, qualsevol que quan la llanceu l'abaste serà el vostre futur marit».

120 I finalment a la vila reial tots els grans es presentaran, hi haurà un àrbitre allí triat que el torneig inaugurarà.

121 L'ordre del rei va ser cavalcar per fer-se guerrer amb cuirassa i cua, i la magrana daurada agafar i amb ella el més gran premi.

122 Al tercer dia la data inaugurada i el torneig organitzat a la plaça, al centre de la balconada i la reial sala reunits els grans tots junts.

123 Arribats al tercer dels dies molts acudien de diferents llocs, reis i prínceps d'altres nacions amb cavalls nombrosíssims.

124 Fins i tot en la varietat de vestits amb turbants, morrions i plomatges, cadascun d'ells estendards de cavallers, reis i prínceps.

125 Els cavalls es regiraven d'ací cap allà desafiadors cap a la balconada amb energia, les quatre princeses allí es disposaven amb magranes daurades agafades.

126 Finalment les tres princeses van llançar de les mans les magranes, i els prínceps que les van agafar contents criden viva victòria.

127 Tot i això una infanta no llança la seua peça per als prínceps, i el rei en Diego se li acosta i li diu de la següent manera.

128 «Flocepada, quina és la raó per la qual la magrana no vas llançar, tot i haver-hi amants que van esperar dels més meravellosos i galants».

- Ang bunying infanta,i, di macapanġusap
ang perlas na lúha,i, siyang nalalalág,
ang haring D. Diego,i, nag-utos na agad
torneo,i, iurong at ipagpaducas.
- At sacá nilihim ang bunying infanta
baquin bagá bunsó nagcacagayón ca,
sa gayong caraming nariyang grandeza
ualá ca na bagáng isa mang na sintá.
- Sagót nang infanta amá co,t, magulang
Dios co sa mundo na iguinagalang,
cun sa ganáng aquing mġa calooban
hindi co pa nása ang bagay na iyan.
- At hindi co ibig amá,i, málayo ca
sa titig nang aquin na dalauang matá,
at uala sa loob ang pag aasawa
mamatáy na aco sa pagcadalaga.
- Ang sagót nang hari anong hinaganġad
nang tao sa mundo cun dili ang pálad,
na maguing reina ca sa reino,i, matanyág
at panginoonin nang vasallong lahat.
- Sagót nang infanta ang bagay na iyan
amá,i, di co hanġád itong camahalan,
mahal man at mura capagca namatáy
bungó rin capua ang cahihinatnán.
- Ang uica nang hari diyata nġa bagá
Aco,i, hihiiin mo sa tanáng grandeza,
tatlo mong capatid cundi ca casama
hindi macacasal at ma-aantala.
- Cayá ang loob ay iyong baguhin
at sa camahalan, aco,i, huag hiin,
yamang sa maluag itong aquing hiling
sapilitang iyong carampatang sundin.
- Torneo,i, uuling ualang sala búcas
ang lahat nang grandes ay magsisilabás,
Flocerpidang bunso ang hiling co,i, huag
na acó ay hii,t, cacamtán mo,i, hirap.
- Ang hari,i, nális na,t, infanta,i, iniuang
natitiguib hapis punóng calumbayan,
ang lúha sa matá,i, bahá nang pagbucál
dahilan sa sintá na iniinġatan.
- 129 La bona infanta no va poder respondre
perles de llàgrimes vessaven del seu ésser,
el rei en Diego va manar detenir
el torneig fins que de nou clarege.
- 130 Finalment enutjat cap a la infanta:
«Per què de tal manera et repares,
per ventura hi ha home de més grandesa
que cap d'aquestos galants estimes?»
- 131 La infanta va replicar: «Pare,
Déu meu, en el món admirable,
llàgrimes hi ha dins del meu ésser
perquè no puc acceptar tal bé».
- 132 «No vull, benvolgut pare, que lluny
vos desenganyeu dels meus dos ulls,
no desitja casar-se el meu cor
i preferisc com donzella morir».
- 133 Digué el rei: «Quin és el teu destí
si no en el món trobar company,
per a ser la famosa reina del regne
i sobirana de tots els vasalls?»
- 134 La infanta va respondre: «Així era,
pare meu, no tinc desitjos de donzella,
que rics i pobres encara que uns foren
al final sempre acabaven en calavera».
- 135 Va dir el rei l'última paraula:
«Jo no sóc contestat en grandesa,
vosaltres tres perquè teniu parella
no us casareu si no és completa».
- 136 «Així he parlat, canvia el teu parer
cap al teu sobirà per no desobeir,
davant aquesta sol·licitud ateneu
que m'heu de seguir i complaure».
- 137 «El torneig es reprendrà al matí
i tots els grans es presentaran,
Flocerpida, jove, no em desobeiràs
i així no patiràs de mi la ira».
- 138 El rei marxa i la infanta sola
de tristesa i neguit plena queda,
llàgrimes dels ulls descoratjada
per l'amant que tant amava.

At saca nananġuis sa sarili niya
ay púsong niyacap nang tunay na sinta,
hindi na nilinġon diddib cong may dusa
bago ay oras nang dapat guminhaua.

¡Ay D. Juan anóng tigas nang loob mo
na di mo alisin iyang balát-cayó,
icaó ay lumabás nġayon sa torneo
ang granadang tanġan ay ihahaguis co.

Yayamang sa iyo nagmuláng lahat na
itong nangyayaring pagsuay cay amá,
at sa gunitá co tantong ualang sala
sáquit ang daratnin at maguiguing bunġa.

Caya maáua ca, linġunin ang ibig
yamang nasa iyo ang icabibihis
di mo lamang tanto sintang mapagtiis
bago,i, batid co na,t, narini sa dibdib.

Magmula na noong cata,i, masubucan
maligo sa balón nang madaling arao,
na sa aqing dibdib ay di napaparam
pagsintá sa iyo,i, di malilimutan.

Patayín man aco,t, quitlán nang hiningġa
sa oras na ito,i, lalong ibig co pa,
di co ipupucól ang tanġang granada
cun hindi nġa icaó ang siyang maquita.

Di co pag-aanhin nang quinabucasan
torneo sa plaza,i, lumabas na naman,
sari-saring gayác nangġagdiriquitan
sampo nang cabayo nilang sinasaquian.

Uala ring nangyari para rin nang una
aayai bitiuang ang tanġang Granada,
hindi man itunghay isuliap ang matá
sa caguinnoohang grandes na lahat na.

Ang haring D. Diego,i, hindi macaimic
malaqui ang hiya sa lahat nang nobles,
datapua,t, hindi nila mapag-isip
sa infantang lagay na may dalang hapis.

Caya nġa,t, ang bunying haring si D. Diego
pagdaca,i, nag utos sa manġa ministro,
libutin ang labás at loob nangġ reino
nġayon din ilacad itong real bando.

139 Plorant queda per a si mateixa
i el cor destrossat per cosa benvolguda,
sense poder mirar arrere la vista
noves hores per a sentir llibertat.

140 «Ai, en Joan, que cruel el teu cor
per no proclamar la teua pretensió,
vine i lluita ara en el torneig
et llançaré la magrana pel meu amor».

141 «Tu has estat de tot la causa
per la desobediència cap al meu pare,
però en això no tinc tatxa ni culpa,
vaig cap a la desolació última».

142 «Compassió, mireu-me i vegeu
el que ésser m'heu fet,
el que és patir no ho sabeu
ni el que sent profundament».

143 «Des del dia que et vaig contemplar
un bany a mitjanit prenent,
no puc ni tan sols remoure
la imatge estimada que adoraré».

144 «Fins i tot encara que ells em maten
ara tu seràs el que jo adore,
mai la magrana els llançaré
si no has de ser tu qui guanye».

145 «No sé quin serà el meu futur
el torneig a la plaça comença de nou,
amb diversos i diferents decorats
junt amb cavalls que són galopats».

146 Res va succeir com la primera vegada
va declinar llançar de la mà la magrana,
fins i tot ni tan sols va obrir els ulls
a tota la gent que es congregava.

147 El rei en Diego no sabia què dir
amb gran vergonya per tots els nobles,
ells no podien ni tan sols conéixer
en la infanta el gran dolor esdevenir.

148 Per tal motiu va ordenar el rei en Diego
convocar immediatament tots els ministres,
i cercar fora i dins de tot el regne
d'urgència aquest reial ban promoure.

- Cahima,t, villano at túbo sa parang sa granadang guinto,i, siyang mahaguisan, ay ualang pagsalang infanta,i, cacamtan at yaon ang yari sa cabildo real.
- Nanĝagsilabas na ang comisionado guinala ang bayan nang manĝa ministro, cahit taung parang tungcol bagong tauo ay itinataboy sa real palacio.
- Ay nang malibot na yaong boong bayan at uala na silang sucat masumpunĝan, ay naala-ala nang manĝa sucaban ang sa hortelanong alagang sugatán.
- Agád pinaronán sa jardinería nang manĝa ministro,t comisiong lahat na, at hinila-hila sa guitna nang plaza yaon ay pagtuyá at pagbiro nila.
- Pagdating sa bahay ang uica,i, ganito halina matanda dini sa palacio, at tinatauag ca nang haring D. Diego sampó niyóng tanáng manĝa consejero.
- At icao ang siyang hahaguisan pala nang infantang mahal nang quintong granada totoong mabuti ang iyong fortuna ang maguiguig reina,i, bantog na monarca.
- Yaón ay pagtuyá nila sa matandá aglahi,t, pagbiro at manĝa pagcutyá, bago,i, dili tanto at nagugunitá na yao,i, totoo at siyang palad nĝa.
- Sagót ni D. Juan ay dili co hanĝád pumantáy sa uri nang quintong mataas, baquin sa lagay co,i, di na ucol dapat matandá na aco,t, cataua,i, may sugat.
- Aco,i, isang pobreng na sa cahirapan, talagá nang Dios na pinarusahan, vanidad nang mundo ay tinatalicdan at inihahain sa Dios ang búhay.
- Hindi pinaquingan ang anomang daíng pinaghilahanan matandang sugatín, na tinutuyá pa nila,t, iniiríng at nang matauanan taung tumitinĝin.
- 149 Que fins i tot pobres i desarrelats podrien participar en la magrana daurada, sense objecció obtindria la princesa i el poder de l'ajuntament reial.
- 150 Va marxar fora el comissionat llavors i recórrer la nació al costat dels ministres, fins i tot gents del rierol i indigents van ser convidats al reial palau.
- 151 I acabada en tota la nació amb tot el món identificat, van recordar el vell leprós amb l'hortolà allotjat.
- 152 Així van entrar a la jardineria tots els ministres i el comissionat, arrossegat fins al centre de la plaça mentre tot el món l'insultava.
- 153 Quan van entrar a la casa digueren: «Anem-nos-en directes al palau vell, així ho ha ordenat el rei en Diego al costat del tots els consellers».
- 154 «Si eres capaç d'arribar a agafar de la noble infanta daurada magrana, en veritat serà que tens fortuna, serà la teua reina i el teu pare monarca».
- 155 Van riure's del pobre vell i grans humiliacions feren, puix no podien ni imaginar el que el destí planejava fer.
- 156 Va replicar en Joan: «No vull viure envoltat de grans luxes daurats, no tinc una vida per a guanyar, sóc vell ja i molt malalt».
- 157 «Sóc un pobre en penosa situació, castigat per Déu sense remissió, d'esquena a la vanitat del món cap a Déu vaig consagrar la meua passió».
- 158 Van ignorar tot el que deia i del vell leprós amb traïdoria, humiliat i amb covardia es van riure tots els homes.

- Sa tapat nang balcón nang bunying infanta 159 Enfront de la balconada de la noble infanta
agád binitiuang ang matandang dalá, van deixar lliure a l' instant el pobre vell,
uica nang ministro,i, dumiyang ca muna va dir el ministre: «Queda't ací un moment
at nang mahaguisan nang guintong granada. per llançar daurada magrana al vent».
- Sa bunying infantang maquita,t, mamalas 160 Quan el veu i el reconeix la noble infanta
itong si Tiñoso nang doo,i, matapat, aquell tinyós que era enfront d'ella,
agád inihaguis ang granadang hauac ràpidament per a ell la magrana llança
cay D. Juan namang sinaló at sucát. i en Joan llavors al vol l'agafa.
- Ito na ang chisté ay nang macuha na 161 Calamitat es va produir en agafar
nang matanda yaong haguís na granada, el vell la llançada magrana,
nanġaguiclahana,t, lahat ay nagtacá la gent sorpresa i atònita
sa nangyaring itó na parang tragedia. pel que ha succeït com tragèdia.
- At sampó nang hari agád hinimatáy 162 Tots els reis es van quedar de pedra
nabual sa silla na quina uupán, queient sobre les seues cadires sense vida,
doon na sinambót nang consejong tanán allí mateix tot el consell es col·lapsa
at malaong oras na bago nabuhay i tarda un temps a tornar la consciència.
- Nang mahimasmásán ang uica,i, ganitó 163 Tornats en si van dir aquestes paraules:
ay aniya palad at masamang signo, «Com succeeix aquesta mala tragèdia,
baquit nagcagayón ang lilong anác co com açò ha passat a la meua xiqueta
pumugay nang aqing corona sa ulo. prendre la corona en la meua presència?»
- Cundanġan sucaban anác na malupit 164 Crueltat que una filla estimada
matandang sugatín ang siyang inibig, al costat d'un vell leprós siga casada,
ang demonio yata sa mata,i, tumaquip els dimonis amb els ulls tancats potser
hindi man naquita ang hari,t príncipes. no han volgut tants reis i prínceps mirar.
- Sa gayong caraming naritong guinoó 165 Allí hi havia concentrats molts senyors
ay ualang napili ang sucáb at lilo, cap altre havia estat triat en sort,
cundi yaong isang matandang leproso sinó un vell home leprós
nacasusuclam pang maquita nang tauo. horrorós als ulls de la gent.
- Saca ini-utos na casaling agad 166 Immediatament es va ordenar casar
dito sa palacio,i, huag nang iaquiat, però al palau se li va negar entrar:
iyang tampalasan ay dili co anác «Aquell bastard el meu fill no serà
nang di na maquita,i, paalisíng agád. no el vull veure més en la meua vida».
- Ano,i, nang mangyari na sila,i, macasal 167 Finalment es van poder casar
matanda,t, infanta,i, ipinagtabuyan, el vell i la infanta fora del lloc,
ang tatlong capatid sabihin pa naman igualment que les tres infantas
nang mangá pagmura, sumpa at tunġayau. mal nascudes i odioses quedaren.
- At ang uica nila,i, taung ualang hiyá 168 Així es deia: «Persona sense vergonya
ang loob mo baga,i, hindi nacucutyá, és que el teu cor no s'humilia,
ang paglibhasa nġa,i, dati mo nang gauá serà perquè ho vas fer sovint ja
sa isang magulang di gumanting pala. en un malgraït familiar abans».

- Sagót nang infanta,i, aquing capalaran
ang Dios na Poon ang may calooban,
bayaan na ninyo di baquin ang Arao
capagca-lumubóg ay mulíng sisilang.
- At gayon din naman ang gabing madilím
capag nagca ilao nagliliuanag din,
ang isang masamá at siyang gumaling
ay lalaluan pa ang sa ibang ningning.
- Lumacad na silang umuí sa cubo
doon n̄ga sa bahay nitong hortelano,
nan̄gag-hiyauanan ang lahat nang tauo
dahil sa matandang lagay na leproso.
- Mana,i, nang sa bahay sila,i, dumating na
itong si D. Jua,i, nag-uica pagdaca,
anong naisipan nang iyong grandeza,t,
matandang sugatín ang inyong sinintá.
- N̄gayo,i, ano cayang aquing magagaua
icaoi, magtatagál sa hirap dálita,
talastas mo acong macain ma,i, uala
mararamay ca pa nang saquit na madla.
- Isa pai,i, ang hari cun anong ísipin
yaring aquing búhay marahil alisín,
dahil sa malaqui niyang pagcailíng
at quinamtang hiya sa nagsisitín̄gin
- Cun ang catauan co,o, mababago co pa
parang balat cayóng nalilic-há sana,
inalis co itong masamang hichura
humanap nang dangál na para nang iba.
- Sagót nang infanta,i, siya nating palad
tama ang signos mo sa aquing planetas,
cung mahalay ca man sa matá nang lahat
tinḡin co sa iyo,i, ángel ang catulad.
- Patayín man aco,i, hininḡa,i, alisín
larauan mo,i, siyang sa puso,i, natanim,
ualang ibang sintang aquing mamahalín
cundi icao lamang mutyáng guiniguilio.
- Itong si Don Jua,i, di nacapan̄gusap
sa bunying infanta na ipinahayág,
aniya,i, n̄gayon co natanto,t, natatap
ang caniyang loob ay totoo,t, tapat.
- 169 Responia la infanta: «El meu destí
en Déu va anar la voluntat feta,
pel dia que ha de vindre esperem
per a conèixer que ens portarà».
- 170 També la més fosca de les nits
brillarà si és que hi ha llums,
i la maldat es tornarà bondat
lluïnt amb altres colors.
- 171 Van tornar a la casa cub llavors
allí a l'habitable de l'hortolà,
on cridava tot el món
el miserable vell i leprós.
- 172 Arribats a la casa tots ells
no va poder en Joan més que dir,
«Què és el que has pensat, grandesa meua,
per ventura pots estimar un vell malalt?»
- 173 «Ara què es el que podem fer?
Patiràs el meu mateix sofriment,
veus que fins i tot no hi ha res a menjar
a més d'aquesta gran penalitat».
- 174 «Fins i tot el rei pot pensar mal
i prendre la meua vida en venjança,
donada la gran humiliació vinguda
i vergonya per a tota la gent».
- 175 «No puc alterar el que sóc
per adoptar una forma millor,
aquesta és la meua lletja figura,
vés i cerca la dignitat com tots».
- 176 La infanta va dir: «És la nostra aliança
els teus signes són correctes als planetes,
si no eres bo a la vista dels altres
sempre seràs per a mi un àngel».
- 177 «Mata'm o pren la meua vida
en el meu cor sempre estaràs,
cap altre home estimaré
tan sols tu el meu adorat seràs».
- 178 Perplex en Joan i confós
de la noble infanta el que s'ha dit,
certament ara és segura
la sinceritat del seu noble cor.

Datapua,t, sila,i, nagcacasama man hindi nag-uusap nang ano man lamang, sa tui-tuina ay naquiquiramdam ang bunying infanta sa caniyang lagay.

Sa arao at gabi ay nanalanĝin sa Dios na Poon at sa Ináng Vírgen, na maquita lamang ang panatang lihim yaong balat-cayo,i, ticang aagauin.

Itong mag-asaua muna,i, lisanin co ang aquing sabihin guló sa palacio, naratay sa banig ang haring D. Diego pinagcaguluhan tanang cirujano.

Hindi maalaman cun ano ang saquíit at ualang remediong magauang matuid, ang mĝa consejo ay nanĝaligalig sa búhay nĝ haring lubhang mapanĝanib.

May isang marunong nagsabi,t, nagsaysay ang saquíit nang hari ay capighatian, nĝ ualang remediong silbing cagamutan cun hindi ang gatas nĝ león sa parang.

Ang uica nĝ hari ualang daan mandin ang gatas nang león cun siyang cucunin, cahima,t, ang tapang ay magcasapinsapin ualang daan cahit anoman ang gauin.

Ang tatlong príncipe pagdaca,i, sumagót cami po anila ang pa sa sa bundóc, cahima't ang leo,i, matulad sa culóg yaong cagubata,i, aming isasabog.

Pagdaca,i, gumayac sila,i, lumacad na at doon sa jardín tuloy nagdaan pa, halina Tiñoso icao ay sumama cucuha nang gatas nang leóng masiglá.

Siyang igagamót nang sa haring saquíit nang upang mapaui sa iyo ang galit, ito,i, siyang utos sumama cang pilit caya lumacad ca anomang masapit.

Sagót ni Don Juan ay paano caya paglacad sa bundóc ganitong cahina, baquit ang sugat co,i, may dugó at nana sa talas nang damó ito,i, mahahasa.

179 Encara que romanien junts no parlaven gens entre ells, de tant en tant esdevenia la noble infanta en gran desconsol.

180 Dia i nit es passava resant a Déu Altíssim i la seua Mare Verge, amb gran i profunda devoció per poder veure per fi el seu rostre.

181 Deixem açò per un moment i tornem la vista al turmentat palau, el que li succeïa al rei en Diego aleshores sent atés pel cirurgià.

182 No sabien quin podia ser el mal i sense remei ni forma de poder sanar el consell romania amb gran alarma puix la vida del rei perillava.

183 Un coneixedor finalment va afirmar que la malaltia del rei era aflicció, sense remei a través de medicació tret de la llet del lleó del rierol.

184 El rei va balbotejar que no hi havia forma que la llet de lleó fóra obtinguda, perquè ni tan sols els més braus homes podien fer res a pesar de la seua fortalesa.

185 Tres prínceps embravits diuen: «Nosaltres l'obtindrem i anirem a la forest, encara que el lleó siga com l'estel per tot el bosc el cercarem».

186 Es van fer els preparatius immediatament i allí al jardí van caminar de passada, vinga Tinyós al costat de nosaltres a aconseguir de lleó la salutífera llet.

187 Per a sanar del rei la malaltia i et siga perdonada la ira, venir amb nosaltres així se t'ordena pren el que siga de necessitat.

188 Va respondre en Joan com seria caminar per la forest amb tanta penúria, si sang i pus eixia de les seues ferides i es tallaran més amb l'afilat cristall.

Ang sagót nang tatlo ay paano baga
ay sa iyo lamang cami umaasa,
lacás at tapang mo,i, lalo sa lahat na
sa n̄galan mo lamang leona,i, sasamba.

Ang bunying infanta,i, di macaquibo
ang luha na lamang ang pinatutulo,
dahil sa malaqui nilang pagsiphayo
sa asauang sintang corderong maamo.

Halina na n̄gani,t isinamang tambing
sa hayop anila,i, nang magsilbing pain,
mabuti n̄ga namang icao ay pagsil-ín
at nang mamatay na yamang sugatín din.

Uica ni D. Juan aco,i, mamatay man
cun sa Dios bagang maguing calooban,
ay ualang seguro mahaba ang arao
ang na sa ilalim mapapa-imbabao.

Dili baga tantó ninyo,t, naalaman
ang cay San Adrianong cahalimbauan,
ang isang masamang punla,i, tumubo man
ibubun̄ga,i, lalong casama-samaan.

Hindi pinaquingan ang gayóng salitá
at di pinag-isip yaong halimbaua,
at ang sumigasig na di naapula
ang hindi matuid na man̄ga pagcutyá.

Pinaghilahanan tuloy quinaladcad
malaquí ang toua niyong man̄ga sucáb,
madalí anilang icao ay lumacad
at nang macain ca nang hayop sa gúbat.

Nang dumating na n̄ga sa malayong parang
yaong man̄ga lilo,i, nan̄gagsalitaan,
ang matandang ito,i, dito natin iuan
nang tayo ay hindi lubhang nababalam.

Saca nagpatuloy yaong man̄ga sucab
sa cabilang bundoc nang sila,i, malipat,
sa pulo,i, lumapit matandang may sugát
at ang balat-cayo,i, caniyang hinubad.

At sa encantadong panyó,i, humingi na
nang damit príncipeng caligaligaya,
ang coletot,t, peto, moriún at manopla
ay nacasisilau sa titig nang matá.

189 Els tres prínceps van parlar llavors:
com no ha de ser si depenem de tu,
amb el teu poder i força serà tot
i per a agenollar-se el lleó basta el teu nom.

190 La noble infanta va quedar sense paraules
i únicament queien dels seus ulls llàgrimes,
per la gran adoració que professava
cap al seu estimat anyell de seda.

191 D'un lloc cap a un altre
com d'animal l'esquer,
és millor que vages amb ells
i serà mort el leprós finalment.

192 «Si he de morir», va dir en Joan,
«Voluntat de Déu per providència,
no han de vindre dies més llargs potser
i quedarà descoberta la disfressa».

193 «Aleshores açò és el que no sabies
el que el proverbi de sant Adrià deia,
si és que creixen dolentes llavors
pitjors seran les collites doncs».

194 No van escoltar aquella dita
ni tan sols pensar en l'exemple,
i amb gran orgull van proferir
sense cap objecció grans burles.

195 A ròssec el van dur llavors
amb gran alegria i humiliat,
apressa't i caminem tots plegats
que per bèsties has de ser menjat.

196 Una vegada arribats al llunyà rierol
sense mirament afirmen els desaprensus:
«Deixem en aquests paratges el vell
i més penalitats no patirem».

197 Des d'allí van seguir la seua ruta
cap a una altra muntanya l'empresa,
el vell leprós va acabar en una illa
i es va llevar per fi la màscara.

198 Va encarregar llavors al drap encantat
les gales de príncep per a ser vestit,
amb ausberg i arnès, morrió i manyopa
extraordinari contemplat per ulls.

At isang cabayong hustong cagayacan
ang silya at preno ay quintong dalisay,
espada,t, alfange at sampu nang gayac
sa isang cazador ay doon tumulad.

Isinuot na n̄ ang damít príncipe
nauli ang quiyas cagandahang dati,
ang moriòn sa ulò sampu nang plumaje
pinagpalaluan ang haring Tablante.

Sa guiniray-guiray plumage,t, sagisag
buong caparanga,i, parang ginugubat,
lalo cun tamaan sa arao na ningas
hindi matitiga,t, halos macabulag.

Nan̄agsipagsaya ang hayop sa parang
sampung man̄ga ibong nan̄gagliliparan,
anopa,t, dinaig D. Diego de Milán
na nababalita sa gayong carictan.

Yaong victorioso na autor nang una
si Felipe Germán mandi,i, alangan pa,
ang cahalimbaua,i, silang nang cometa
ang siyang catulad at nacacapara.

Pinatacbo na n̄ cabayong matulin
ibon ang catulad sa región nang hangin,
mataas na bundoc sinalungang tambing
dinatnan ang león di sucat sabihin.

Sa cabayo niya,i, agád umibis na
naupo sa isang batong parang silya,
mayroon din namang marmol na la mesa,
doon na sumulat gumaua nang letra.

Ang nasa la mesa ay isang pangjero
itinatalag sa príncipeng tatlo,
n̄gayon magbabayad yaong man̄ga lilo
nang pag-aapi nila sa aquing totoo.

Jejerohan silang hayop ang cabagay
at itutulad co sa itang pusacal,
nang may tandá coming pagcaquilalanan
na cun dumating na ang oras at arao.

Ipagpagayon co at ang aquing turan
ang sa tatlong bilas sa haring manugang,
nang sila,i, dumating sa cuevang tahanan
nang man̄ga leones ay nahintacutan.

199 I per muntura un magnífic cavall
amb cadira i fre de pur or,
espasa i alfange i deu enginys
com un caçador allí va quedar armat.

200 Finalment va emergir com a príncep
i va tornar l'esplendor d'ahir,
el morrió en el cap i deu plomatges
orgullosament del rei Tablante.

201 Alçat el plomatge en emblema
tot el rierol exuberant boscatge,
encara que el sol l'enlluernara
invisible mai el podria encegar.

202 Tots els animals del rierol
volant feliços junt amb els ocells,
desnonant en Diego de Milà
famós de bellesa cavaller.

203 Aquell victoriós autor primer
Felip Germà també superat,
gaudia de ser nascut d'estels
brillant tal com si caminara pel cel.

204 El més veloç dels cavalls amarra
ocell a la regió més agitada,
sortejant dels cims la muntanya
i els lleons acabaria trobant.

205 Desmunta del cavall finalment
i s'asseu a les roques com cadira,
hi havia també de marbre una taula
i allí va ser on va escriure unes lletres.

206 Sobre la taula hi ha un ferro
per als tres prínceps assignat,
ara pagaran els desgraciats
del deshonor causat i veritable.

207 Seran marcats com animals
i els tractaré com al pitjor salvatge,
així és com el nom es recorde
quan vinguen les hores i els dies.

208 Diré doncs com va esdevenir el fet
dels tres cunyats i del rei gendres,
a la cova amb el major dels recels
quan els lleons van veure al pas.

- Sa pangambang dala nang canilang loob
sa lahat nang gubat ay susuboc-suboc,
malaquing di hamac ang canilang tacot
sa nangaroroon mabanguis na hayop.
- Mana,i, nacatanao nacaupong tao
n̄guni,t, yaon n̄ si D. Juan Tiñoso,
lahat nang leones nagyuco nang ulo
ang cahalimbaua ay manḡa cordero.
- Sa di macasulong nang tacot na hauac
humanap nang isang cahoy na mataas,
ang tatlong príncipe ay doon umacyat
at saca sumigao nang manḡa pagtauag.
- Anila,i, oh hari nang león sa parang
quilabot nang bundóc cami,i, cauaan,
at baca po cami ay quitlan nang buhay
nang manḡa campeón mo na tigre,t, halimao.
- Sagót ni Don Juan anóng inyóng sadyá
baquit di paritong bumabá sa lupa,
sa aquing familiar huag manḡambala
di cayó aanhi,t, aco ang bahala.
- Ano,i, nang dumating sa caniyáng harap
ang m̄ga príncipe,i, tinanong na agad,
ano bagang sadya ninyo,t, hinahanap
baquit napanarito sa bundóc at gúbat.
- Ang sagót at uica nilang itinugón
daraquilang hari nang lahat nang león,
cami,i, inutusang quinatauan n̄gayon
hari sa Ungriang pinapan̄guinoon.
- Sapagca po,t, siya,i, may saquí at damdam
di nacacaban̄gon sa camang hihigan,
hatol nang médicong m̄ga cagamutan
gatas nang leona,i, cumuha sa parang.
- Cayá cami n̄gayó,i, nagpapatirapá
sa harapan mo po,t, nagmamaca-
aua, pagcalooban mo n̄gayong magdalita
icagaling lamang nang haring daquila.
- Sagót ni D. Juan cun siya,i, hari man
hari naman acong macapangyarihan,
gatas nang leona,i, cun siyang ibigay
manḡa guya nama,i, tantong mamamatay.
- 209 Tremolant fins als ossos
per tot el bosc van caminar,
amb gran covardia i por
davant bèsties de llar frondós.
- 210 Però allí assegut un home van veure
no era altre que en Joan Tinyós,
tots els lleons el seu cap envoltant
com si foren uns anyells.
- 211 Sense poder-se moure de paüra
van trobar un arbre ben alt,
els tres prínceps grim pant
i crits de socors per tots costats.
- 212 Diuen: «Oh, rei dels lleons del rierol
i les muntanyes, compadiu-vos,
eviteu que ens arrabassen la vida
capió vós de tigres i bèsties.
- 213 Va respondre aleshores en Joan:
«Què voleu que ací veniu amb intencions,
la meua família importunar sense raons
promet que dany no us faran emperò.
- 214 «Què és el que veniu a fer ací»,
el príncep acostant-se va saber dir,
«Què és el que en aquests paratges cerqueu
que exploreu boscos i muntanyes?»
- 215 De la seua llengua van mussitar:
«Magnànim rei de tot lleó,
representem i venim avui
del rei d'Hongria alt senyor».
- 216 Malaltia maligna el té impedit
sense poder ser mogut del llit,
els metges asseguraren ser remei
llet de lleona habitant del rierol.
- 217 «Davant de vós volem humiliar-nos
i sol·licitar misericòrdia, per favor,
beneïu aquests desventurats
perquè el rei siga guarit».
- 218 Va respondre en Joan: «Si rei és,
rei també poderós jo sóc,
si de lleona llet us done
aquella haurà de morir-se».

Lalong casiraan ang bagay na ito
at manǵalipol ang tanang campón co,
nǵayo,i, ang magaling magbalíc na cayot,
sabihin sa haring nag-utos sa inyo.

Humayo na cayo at manǵagsi-alís
baquit aco nama,i, cusa nang liligpit,
mǵa hayop dito,i, sacdal nang babanǵis
cun aco,i, ualá na cayo,i, mapanǵanib.

Ang sagót nang tatlo,i, di mo na tiningnán
capuá mo haring may coronang tanǵan,
ang hiningǵa niyang aalis papanao
pagcalooban mo nang icabubuhay.

Uica ni D. Juan aco,i, maauain
sa mahal man at mura na taung dumaing,
nǵuni datapua,t, ang aqing pananim
di co masisira anomang marating.

Anila,i, cun gayón bayaran po caya
nang perlas at guinto, diamante at mutyá,
na mangyari lamang na magdalang auana
cami,i, biguan mong lunas sa dálita.

Anhin co ang pilac uica ni D. Juan
dito ay nagcalat at niyayapacan,
nariya,t, nagsabog at hamac na lamang
ang diamante,t, perlas ay gayón din naman.

Ang tatlo,i, sumagot corona po cayá
ang ibayad namin sa mahal mong aua,
sagót ni D. Juan ay ang aqing uica
magpacailan man ualang pagcasira.

Isa pa sa roon aco ay hari na
aanhin pa cayá, ang cetro,t, corona,
nǵuni cun papayag sa hilíng co,t, pita
bibiguan co cayo gatas nang leona.

Sapagca,t ang ibig sana nang loób co
ay maguing alipin cayó bagang tatló,
caya cun papayag malaguian nang jerro
ang nais na gatas ay cacamtán ninyo.

Ang uica ng tatlong príncipeng butihin
magcagayon man pong cami,i, alipinin,
laguian po nang jerro ay alanǵan mandin
sa mahal na tauo at anác hari rin.

219 «No seria açò el més just
i perdria tots els meus deixebles,
millor serà ara que retornats
informeu el rei que us ordena».

220 «Ara heu de marxar molt ràpid
perquè m'he de retirar immediatament,
els animals es tornen furiosos
si marxe correreu perill».

221 Van respondre els tres: «No marxeu
doncs ambdós reis corona posseïu,
el seu alè marxarà per fi
sempitern beneït sigueu».

222 En Joan va parlar compassiu: «Sóc
amb rics i pobres que han patit,
però no puc excusar on vaig
qualsevol cosa que haja succeït».

223 «Judiciosament us recompensaria
amb perles i or, diamants i hurís
per fer acte de tal homenia
i donar-nos remei en la nostra misèria».

224 «Per a què diners» va dir en Joan,
«Ací ja estem pagats amb tals,
pertot arreu es poden trobar
diamants i perles incomparables».

225 «Els tres prínceps corones donarem
per la vostra pietat i tan excel·lent fet»,
va respondre en Joan: «Jo decreto
no més destrucció entre els pobles».

226 «Jo ja sóc rei a més a més
què he de fer amb ceptres i corones,
però si fóra el meu desig i voluntat
donaria la llet de lleona».

227 «Doncs el que en el meu cor és desig
és que esclaus meus sigueu els tres,
si goseu ser marcats per ferro
la llet us donaria en efecte».

228 La resposta dels tres príncep fou:
«En tal cas esclaus hem de ser,
marcats per ferro humiliant però
de noble home i fill de rei».

Baca po ang iyong sinasapantaha
ang cami,i, hindi na babalic na cusa,
maquiguilala mo sa lagay nang muc-ha
ang taung may isip at masamang bantá.

Cun gayón ang sagot uica ni D. Juan
hinihinġi ninyo,i, tila ualang daan,
umurong na cayó lahat cong familiar
patunġo sa yunġib na dating tahanan.

Ang tatlong príncipe ay nanġag-usap na
na tangapin yaóng hinihinġi bagá,
di rin naman tayo niya caquilala
capag-alis dito,i, di na maquiquita.

Sacá cay D. Juan pagdaca,i, lumapit
sundin mo na nġa po balang iyong ibig,
cahit anong hirap cami,i, magtitiis
na gumaling lamang ang sa haring saquíit.

Pinapagbága na ang pangjereng bacal
sa may bandang pigui doon inilagay,
nagbatá cahima,t, anong cahirapan
nang magcamit púri sa haring bienan.

Ang napapalamán doon sa letrero
sa jerrong pacaná cun basahin itó,
aco ay alipin ni D. Juan Tiñoso
daquiang príncipe nang Valenciang reino.

Ano,i, nang matapos silang majerrohan
gatas nang leona,i, agad ibinigay,
agad nang umalis at nag-I-paalam
ang ciudad ay halos liparin na lamang.

Si D. Juan nama,i, siyang sabihin co
nang macaalis na ang príncipeng tatlo,
sumacay na namag siya sa cabayo
pinatacbó na nanġang parang ipo ipo

Tinunġo ang puló na pinangalinġan
at ang balát-cayo,i, isinacatauán
nauli sa dating hitsurang sugatan
tumungcod tungcod na,t, lacad ay marahan.

Cunua,i, bago pang paroroón siya
ang tatlong príncipe ay nasalubong na,
nang siya,i, matanáo ay nanġagsi-taua
cay Tiñosong lacad tila bahag-yá na.

229 «Per favor, que siga per pietat
encara que no regressem mai,
coneixeràs per la nostra fatxa
l'home malintencionat».

230 «Si així ha de ser», va dir en Joan,
«El vostre desig no té marxa arrere,
retireu-vos tots a la meua llar familiar
a la cova com a refugi endavant».

231 Els tres prínceps es van reunir llavors
per discutir quin era el seu tancament,
«Tampoc és que aquest ens haja reduït
marxarem d'ací sense ser vistos».

232 Cap en Joan s'acosten a la fi,
«Obreu com el vostre gust siga,
qualsevol dificultat que esdevinga
lluitarem per curar del rei l'agonia».

233 Posada en foc l'ensenya
marcats allí en la pell queden,
qualsevol sacrifici se supera
pel rei rebre la major glòria.

234 Eren aquestes les paraules del rètol
que es podien llegir en el ferro,
«Sóc esclau d'en Joan Tinyós,
gran príncep del regne de València».

235 Una vegada foren marcats
la llet de lleona els fou donada,
dient adéu van marxar de immediat
a la ciutat quasi regressen volant.

236 D'en Joan ara mateix diré
que marxats els tres prínceps,
va muntar a cavall ràpidament
i com huracà va cavalcar.

237 Va regressar al lloc d'origen
i de nou amb les seues robes es vesteix,
amb la seua antiga figura lúgubre
caminant fatigós ajudat de fusta.

238 Fent veure que caminava
els tres prínceps troba,
quan ells el veuen grans burles
professen per Tinyós patides.

At saca tinuyá na pinag-inaman
paglibác ay labis na di ano lamang,
tuloy na niyaya na hauac sa camay
ito ang uinica,t, canilang tinurang.

Halina,t, nang tayo ay hindi gabihin
sa real palacio nang ating pagdating,
gatas mong nacuha ay dalá na namin
sa hari,i, ihai,t, nang upang gumaling.

Asaha,t, pag-galing ay hindi sasala
na puputunġan ca nang cetrot,t, corona,
di mababantóg na sa boong Ungria
hari si Tiñoso,t, reyna ang infanta.

Sagót ni Tiñoso ay hindi maliuag
cung tulot nang Dios ang magandang palad,
ibong caluguhán ay cun magcapacpác
pagtubo nang baguis pilit na lilipád.

Marinġig ang gayón ay nangġtauanan
nagtuloy na sila sa palacio real,
itong si Tiñoso,i, iniuan na naman
at siya,i, umu-ui sa cúbong tahanan.

Hindi cumiquibó naman ang infanta
at pinanonoód lagay nang asaua,
sa gayong calaquing binabatang dúsa
cusang tinitíis inaalintana.

Sa tatlong príncipe ay ipagpagayon
inihandóg nanġa ang gatas nang león,
ang mahal na hari agad pina-inóm
gumalíng ang saquit at napahinahon.

Malaqui ang tua nang haring maranġal
manġa pagpupuri sa mġa manugang,
lalo nang sabihin ang lacas at tapang
pagpatáy sa tigre at león sa parang.

Hari,i, nagpagayac nang malaquing fiesta
lahat nang simbaha,i, may misa de gracia,
ay carinġat-dinġat dumating pagdaca
sa reino,i, pumasoc morong embajada.

Agad nang humarap cay D. Diegong mahal
yaóng embajador morong sadyang tapang,
nġayon din aniya ay huag maliban
cami,i, labasin mo,t, aming hinihintay.

239 Enormes afronts i excés estigma
vingut de tan gran humiliació,
no obstant això s'agafen la mà
i aquestes paraules diuen a continuació.

240 «Ràpid marxem abans del vespre
al palau reial hem d'arribar,
com si la llet obtingut haguérem
al rei li la donarem per sanar».

241 «Simplement que es guarisca espera
i ell et posarà ceptre i corona,
seràs famós en tot Hongria
rei Tinyós i reina la infanta».

242 Va respondre Tinyós que no estava clar:
«Si de Déu era de bona fortuna el desig,
i els ocells tingueren de fet ales
no caldria discutir més i volar».

243 Després d'escoltar eloquència tal
gràcies de camí al palau reial,
Tinyós de nou queda en erm
i cap a la casa de cub decideix marxar.

244 Res va ser dit per la infanta
mirant per fi el seu marit encantada,
del seu tan gran sofriment esclava
voluntàriament amb paciència ignorada.

245 Els tres prínceps immediatament
arriben i ofereixen la llet de lleó,
el noble rei d'aquesta queda sadollat
i tot el mal per fi és guarit.

246 Gran alegria va haver-hi del rei excels
i guardons sense nombre per als gendres,
més deien sobre la seua fortalesa i mèrit
morts quedaven tigres i lleons del rierol.

247 El rei va ordenar preparar una gran festa
totes les esglésies amb missa de gràcia,
i és així que de cop i volta arriba
al regne un moro amb ambaixada.

248 En presència d'en Diego noble
el brau ambaixador moro s'introdueix,
«No ignore vostè», va dir, «Que actualment
nosaltres acampem fora esperant».

Ang sagót nang hari moro,i, hayo ca na búcas ay lalabas na ualang pagsala, manġa soldado co,i, nangahahandá na na sa inyong lahat magbibigay dúsa.

At saca tinauag ang tatlong manugang at pinagsabihan nang haring maranġal, nariya,t, dumating ang mġa caauy sa real armada cayo ang general.

Búcas ang paglabas na hindi sasala agád nang tugtuguin ang caja de guerra, ang mġa soldado,i, ihanay pagdaca parang ejércitong malaquing armada.

Di co pa-aanhin nang quinabucasan lumacad ang hocbó,t, tinugtog ang guimbal, pífano,t, clarines, ay nagsasaluan ang mġa bandera ay gayón din naman.

Nġuni,t, cay Tiñoso,i, tuloy nagdaan pa ang tatlong príncipeng general na sadyá, halina anila,t, sumama sa guerra nang iyong macamtan ang viva victoria.

Ang isang matanda,i, di anong gagauin gumulong gulong na nang hila-hilahin, caya nġa,t, ang balang taung tumitingin bagá ma,t, may tuá ay naaúa rin.

Caya,t, nang sumáua sa mġa pag-oyám ang tatlong príncipeng sa haring manugang, itong si Tiñoso,i, canilang iniuan tulin nang pag-alis nitong pagcabalam.

Si Tiñoso nang bitiuva,i, agád cumublí sa isang ualang macamatyág, at ang balát-cayó,i, caniyang hinubád nagbihis nang dating damit na maningġas.

Nagmorrió,t, nagpeto saca nagmanopla itong victoriosong datihan sa guerra, saca ang giganteng tatlo,i, tinauag na at siya,i, nagbilin nang ganitong badyá.

Ating aabutan yaong ejército na napipilan ang mġa cristiano, ay ating haranġi,t, tuloy sumaclolo nġuni ay tandaan lang ang bilin co.

249 El rei va respondre al moro llavors: «Marxeu-vos, demà eixirem sense dilació, els meus soldats ja estan preparats per donar a tots vosaltres lliçó.

250 Va fer cridar els tres gendres i va dir així el rei amb honor, «Els enemics amb força han vingut de la reial armada sereu els generals».

251 «Demà vindran sense demora per a prendre la caixa de guerra, els soldats formant una línia com a exèrcit de gran armada».

252 «No puc esperar a l'alba quan les tropes a patolls marxen, pífols i clarins vull que sonen i les banderes siguen alçades».

253 Però heus ací que per Tinyós passen els tres prínceps ara generals: «Afanya't i suma't a la guerra per arribar a glòria i viva victòria».

254 El vell no sabia què fer vociferant i dut a ròssec, tot el món allò miraven curiosos i compadits també.

255 Quan ja van estar cansats de l'espectacle d'ofendre els tres prínceps del rei el gendre, van deixar Tinyós menyspreat i ràpidament van eixir de l'erm.

256 Quan Tinyós queda en abandó amagat en lloc allunyat es canvia, es lleva la disfressa i el seu abric per lluir el seu radiant vestit.

257 Amb morrió, arnès i manyopa el victoriós es dirigeix a la guerra, a tres dels gegants comanda i ordena les paraules següents.

258 «Arribarem a aquell exèrcit i lluitarem del bàndol cristià, oferir ajuda serà el nostre propòsit però recordeu sempre les meues ordres».

Sapagca,t, marahil atin ang tagumpay
ang bandera,i, cunin cayo ang magtanġan,
ang tatlong príncipeng mġa tampalasan
mag-aámo-áamong victoria,i, ibigay.

Cayo ay pa óo cung ibigay nila
ang granadang haguís nang mġa princesa,
yaong pauang guintong may letrerong sadyá
tandang catibayang tunay na asaua.

Ang sagót nang tatlong gigante at tugón
cataas taang aming pangġinoon,
sa balang utos mo cami po ay ayon
palibhasa,i, iyong alagád at campón.

Ipagpagayón co sa pagbabatalla
nang manġagca-sumpong dalauang armada,
ang mġa binyagan ay nanġatalo na
nanġagsi-pagtabó ejército nila.

Siya nang pagdating nang mġa guerrero
príncipe D. Juan at giganteng tatló,
ang uica,i, pagbalic duag na cristiano
ano,t, tatalicdan ang mġa contrario.

Dito na namooc yaong matatapang
ang tropa nang moro,i, ipinag-uasacan,
magcabi-cabila,i, naghalang ang bangcáy
dugó,i, umaanod bahá ang cabagay.

Dito na humiyao nang viva victoria
ang mġa bayaning nanalo sa guerra,
ang tatlong gigante ang bandera,i, dala
iniuausias sa guitna nang plaza.

Ang tatlong príncipe,i, malaqui ang lumbay
dahil sa quinamtán nilang cahihiyán,
tayo,i, ualang muc-háng sucat ipatanghál
sa mahal na hari na ating bienan.

Mabuti pang tayo,i, napatáy sa hocbó
huag nang umu-uing nasabing natalo,
at yaóng nag-uaguí at nagsipanalo
ang dulo,i, sabihin ang ating pagtabó.

At sampo sa atin na asauang tanán
pagcatao natin ay cahalay-halay,
tayo ay marahil ay panghihinataan
at icahihiyá sa lahat nang bagay.

259 «Potser la victòria serà nostra
i la bandera per nosaltres s'alçarà,
els tres prínceps són covards
i miserablement donarien la batalla».

260 «Vosaltres acceptareu si us donen
les magranes llançades per les princeses,
aquelles peces d'or amb rètol marcades
símbols i prova del genuí estimar».

261 Van respondre els tres gegants:
«Altíssim amo i senyor nostre,
actuarem segons la teua petició
puix som els teus serfs subjectes».

262 Vaig trobar de camí a la batalla
dos soldats de l'armada,
els batejats assumien la derrota
l'exèrcit fugia en retirada.

263 En aquest moment arriben el guerrer
príncep en Joan i els tres gegants,
va exclamar: «Torneu, covards cristians,
i escometeu els contraris».

264 Ací van lluitar braus homes
la tropa dels moros en massacre,
per tot arreu hi havia cadàvers
i corrien rius de sang fluent.

265 Ací van cridar el viva victòria
tots els herois vencedors de la guerra,
els tres gegants eleven la bandera
alçada al centre de la plaza.

266 Els tres prínceps enorme amargor
per la seua assolida vergonya,
no tenim rostre amb el qual mirar
el nostre noble rei i sogre.

267 Millor per a nosaltres seria morir en batalla
que regressar amb humiliació i derrota,
aquells que han lluitat i vençut
que difonguen la nostra retirada.

268 A més nosaltres tenint esposes
la nostra persona queda afrontada,
potser serem torturats per vilesa
i amb vergonya per totes les coses.

- Anang isa,t, isa,i, ang lalong magaling
hari nang gigante,i, ating causapin,
at tila lalaquing mayroong pagtinġin
ang capua mahal ay hindi hihiin.
- Lumapit na sila,t, pagdaca,i, dumulog
inalis ang hiya,t, panġambá sa loob,
at nagmacaamo nang calunos lunos
halos na malaglág ang luha,i, umagos
- At ang uinica nila,i, bantóg na Rodrigo
balita sa mundong Alejandro Magno,
Marteng mapag-uagi tunghan nang matá mo
ang napa-auang nadulóg sa iyo.
- Alang alang na po sa iyong calac-hán
at sa catutubong lacas mo,t, tapang,
ay ang munti namin na capamanhican
di caya mangyaring iyo pong paquingán.
- Alan-alang na po sa Dios na isá
at sa mapagpala na Vírgen María,
ang capua mahal biguian mo nang honra
sa haring bienan at aming asaua.
- Cami po,i, ginoó at príncipeng tatlo
manugang nang bunying haring si D. Diego,
di pa nalalaon na denesporio
at aming quinamtan santo matrimonio.
- Lubos ang pag asa nang haring daquila
sa corona niya,i, siyang magpapala,
caya inihalal general sa digma
nang camtán ang famang lalong icatuá.
- Bago nġayo,i, hindi,t icahihiyá pa
sa capua hari,i, naualang halagá,
caya po sa amin magdalang aua ca
mangyaring pacamtan ang iyong victoria.
- Cayá po mahabág ang iyong carictán
pa honrohan coming humarap sa bienan,
at aming hihinġin sa Poong Maycapal
mabantóg sa mundo ang lacas mo,t, tapang.
- Sagót ni D. Juan mġa maguinoo
piling anác haring mġa coronado,
aco,i, ualang sucat uicain sa inyo
ayon sa victoriang quinamtán sa hocbó.
- 269 Diuen a tots els vents i s'acosten
al rei dels gegants per consol,
«Heus ací un home compassiu
que no ens reprovarà per honor».
- 270 Es van acostar a ell amb sol·licitud
per eliminar el corcat i la pus,
i perdonar malesa tan dolenta
amb llàgrimes a la vora de la llum.
- 271 Així és que van dir: «Famós Roderic
conegut en el món Alexandre Magne,
Mart altiu amb victoriosos ulls
demanen pregant els desemparats».
- 272 «Per la pietat de la vostra grandesa
i sense igual ardor i fortalesa,
seria el nostre immens desig
que no us negàreu a escoltar».
- 273 «Per la pietat de Déu en unitat
i la beneïda Verge Maria,
del vostre noble rei l'honra
empareu i de les nostres esposes».
- 274 «Som tres prínceps i cavallers
gendres del gran rei en Diego,
encara no lluny el consorci
i el nostre sant matrimoni».
- 275 «Gran esperança del magnífic rei
qualsevol que a la seua posició corone,
per això ens va nomenar generals de plebs
per obtenir fama i en vida riure».
- 276 «Aquests dies no seran vergonyants
perquè el rei no té capacitats,
que abunden doncs les pietats
ioferiu-nos la victòria».
- 277 «Senyor nostre, demanem clemència
envers el nostre sogre honor es diga,
que Déu Altíssim el nostre desig seria
famosos en el món per la teua grandesa».
- 278 Va respondre en Joan: «Senyors
fills triats de rei coronat,
res he de dir sobre això
segons la victòria de legió».

- Cun paayunan co iyang inyong hiling
ang victoriang ito,i, di sarili mandin,
ang m̄ga gigante ang siyang tanun̄gin
at yári na tayo cun sa ganang aquin.
- Ang sagót nang tatlong príncipe at tugón
lubusin mo na po ang pautang n̄gayon,
na icao na бага ang siyang tumanong
at may alang-alang sa iyong yamungmong.
- Bacá po cun cami ang tumanong lamang
sa m̄ga gigante ay macagalitan,
marahil po cami ay ipaghampasan
di mo na maquita yaring aming bangcáy.
- Ang m̄ga gigante pagdaca,i, tinauag
nitong si Don Juan at saca nan̄gusap,
cayo catoto co loob ay paglubág
at sa dumadaing maáua ang dapát.
- Sa princípeng tatló ang pamanhic nila
inaamong hin̄gin ang ating victoria,
cun sa ganang aquin ibig co na sana
n̄guni,t, ang padecer ninyó at ualá pa.
- Ang m̄ga gigante pagdaca,i, sumagot
oh sacramajestad at monarcang bantóg,
capalit ang búhay nitong aming pagod
saca n̄gayo,i, ualang icatuang loob.
- Uica ni Don Juan anong dapat cayá
iganti sa inyong sucát icatuá,
ang man̄ga gigante,i, sumagót na biglá
ay paquingan mo po monarcang daquila.
- Ang premiong quimantán nila sa princesa
sa pagtorneo na quintong granada,
sa oras na ito,i, cung ibigay nila
iu-uuing tambing ang ating victoria.
- Sa tatlong princípeng itinugón naman
ang bagay na yao,i, ualang caliuagan,
ang granadang quinto,i, tambing ibinigay
sa gigante namang pinagtig-isahan.
- Caya ibinigay ang boong acala
asaua na nila,i, anong magagauá,
ay bago,i, di tantó daratning sacuná
sa capanahunang man̄ga pagcahiyá.
- 279 «Si complac les vostres cobdícies,
la victòria ja no ha de ser meua,
pregunteu als gegants per porfídia
entre nosaltres més no es diga».
- 280 Van respondre els tres prínceps:
«Sigues conscient del que ara dius,
puix tu seràs aquell que jutges
per la mercé de conquistat bé».
- 281 «Si per atzar gosàrem preguntar,
als gegants faríem enfadar,
ens trossejarien sense pietat
ni els nostres cadàvers trobarien».
- 282 Va fer cridar els gegants
i en Joan va exclamar a l'instant:
«Què penseu amics meus de tal baralla
tindrem compassió de semblants».
- 283 «Dels tres prínceps és desig
que sense interès cedim la victòria,
si per mi anara no m'oposaria
però el patir per res seria».
- 284 I els tres gegants van respondre:
«Oh, sagrada majestat i monarca regi,
una vida pel nostre esforç en canvi
puix res restaria satisfet en l'interior».
- 285 En Joan va dir: «Què és preferible
perquè el vostre esforç es recompense?»,
i la resposta dels gegants va
ser: «Escolteu, noble monarca, doncs».
- 286 «El premi guanyat amb les princeses
en el torneig de la daurada magrana,
si en aquesta hora ens la gosen donar
llavors seua serà la victòria».
- 287 Els tres prínceps van replicar
que el negoci no estava clar,
però que donaven la magrana d'or
i cada gegant la seua va obtenir.
- 288 Així és com finalment ofereixen
les seues esposes incapacitades,
del perill esdevenidor ignorants
i els temps que vindran humiliants.

- Dito naghiualay niyong mangyari na ang nayaring trato nang isa at isa, ang tatlong príncipe,i, u-ui ang victoria ang naiuan naman siyang ipagbadyá.
- Sa cabayo naman ay bigláng sumacay ang tatlong gigante at príncipeng mahal, sacá nagpatacbóng hindi ano lamang ang cahalimbaua,i, yaong bulalacao.
- Ano,i, nang dumating sa libís nang bundóc ang manĝa gigante sa panyó ay nasoc, si D. Juan nama,i, nag-alís nang soót nag-asal na namang matandang may tungco.
- At saca lumacad umuing tuluyan ang real armada,i, hindi na hinitáy, sa habang paglacad siya,i, nagdarasál at nanalangin sa Vírgeng marangál.
- Na ang uica niya,i, Saludada Vírgen dating mapagtangól sa manĝa sála-rin, aling dila cayá ang ipagtuturing sa saclolo mo po at áua sa aquin.
- Sa aua mo,t tulong nĝayo,i, natupád na pagbabalat-cayóng nagsilbing panáta, hinihintáy co po oras na maganda ipagcaloob mo oh Dios na Amá.
- Ang isa sa roon ang sintá co,t ibig asauang bigay mong cabiyac nang dibdib, malaqui cong aua at daquilang hapis maquipagdamay pa sa hirap at sáquit.
- Cundanĝan ang aco,i, cusang nasubucan marahil sa balón nang madaling arao, caya,t, ang infanta,i, ang anyó at lagay parati nang aco,i, siyang minamasdan.
- Caya nĝa sinta co at aquing esposa ang loob at puso,i, mag-alio sa dasa, nang magkamit tua,t, nĝayo,i, panahón na ang caliuanagan iyong maquiquita.
- Malapit na poong icao ay bihisin nang Dios na Amáng tuáng sapin sapín, icao ay tulunĝan calaguió mong ángel huag ca na uaring magalit sa aquin.
- 289 Ací van quedar fets els negocis i van realitzar el tracte d'un en un, els tres prínceps marxen amb victòria netejant d'infàmia qualsevol signe.
- 290 A cavall cavalquen veloços els tres gegants i el príncep bo, sense mirar cap arrere corrent com si foren arc de Sant Martí.
- 291 Arribats a les profunditats del bosc al drap regressen els tres gegants, en Joan s'emboça el vestit de vell dolent amb fusta de bastó.
- 292 Caminen de tornada a casa sense espera a la reial armada, pel camí ell resava en honor de la Verge santa.
- 293 Així deia: «Saludada Verge, jutgessa insubornable del crim, les teues paraules tan sublimes per aquest infame socórrer».
- 294 «Pels teus socors ara es va fer que la penúria reporta devoció, espere l' hora de sublimació agracieu-me, oh, mare de Déu».
- 295 «La primera és la meua adorada esposa, que em vaig donar per companya, gran tendresa i més gran angúnia ajuda'm en aquesta dificultat i pena».
- 296 «Ho he estat intentant tot des de les primeres hores de l'albor, mirant de la infanta la reacció sempre observant-la en el seu quefer».
- 297 «L'estimada i qui és la meua esposa prompte el cor coneixerà cura, ha arribat el moment de la felicitat avui descobriràs quina és la veritat».
- 298 «Prop està el moment que canvie us pregue auxili per Déu pare, recompensada serà el meu àngel espere que amb mi no us enutgeu».

Natalastas sa sinta co at ibig
pag-ibig mo,i, taós sa puso co,t, dibdib,
sa luha mong perlas na bumabalisbis
ang mahahalili,i, tuang ualang patid.

Siya nang pagdating sa cúbong tahanan
sinalubong naman nang infantang mahal,
at saca tinanong anó at nabalam
at naluatan cang umo-ui sa bahay.

Sagót ng matanda,i, inalinsunod co
guerrang pinalabas nang haring amá mo,
ang tica nang loob ay baca matalo
aco naman sana,i, ticang sasaclolo.

Sagót nang infanta,i, hina mong di hamac
at ang catauan mo ay punó nang sugat,
masagui ca lamang huag na sa armas
pilit ang búhay mo,i, doon malalagac.

Uica ni Tiñoso,i, yaring bucáng bibig
pag-aalio lamang sa sariling isip,
ngunit may aua rin ang Dios sa lanġit
ang isang mababa,i, itaas nang merced.

Ang bunying infanta,i, di macapag-uica
sabi ni Tiñoso,i, tila balintuna,
tinimpí sa loob niya,t, inarugá
may pighating dibdib ay nagcamit tua.

Lisanin co itó at ang ipagbadyá
ang tatlong príncipeng may u-uing victoria,
hari nilang biena,i, lubos ang pag-asa
sa canilang tapang bago,i, duag pala.

Caya,t, ang victoriang u-ui nila,t, tagláy
sa quintong granada,i, ipinalit lamang,
cundi nagcagayon laqing cahihyan
sa asaua,t, hari na canilang bienan.

Nġuni at may arao na láló pa rito
na daratning hiya nitong manġa lilo,
pabayaang muna ang tragediang ito
ang u-uing victoria,i, siyang sabihin co

At tatlong príncipe ay nang umu-uí na
ay pinasusuhan cañón sa muralla,
boong ejército,i, pauang nagsasaya
cunuá ay sila ang nanġag-victoria.

299 «Coneixent la meua adorada vida
sent com l'amor profund vibra,
les teues perles es vessen i llàgrimes
per mudança no esġerada de delícies».

300 El temps al cub ha arribat
que la infanta noble estava esperant,
digué: «Per què has tardat tant
a regressar a casa?»

301 Va respondre el vell: «Detingut vaig ser
en guerra escomesa del teu pare rei
vaig pressentir que estava perduda
i amb esperança d'ajudar acudia».

302 Va respondre la infanta: «Eres feble
i el teu cos més no es pot ferir,
no pots per armes rebre més patir
i allí mateix a la teua vida es posaria fi».

303 Tinyós va dir: «Sempre ho tinc present
perquè en somnis almenys és reconfort,
però Déu en els cels és omnipotent
i els caiguts ressorgiran per mercè».

304 La noble infanta queda sense paraules
pel que ha dit Tinyós estupefacta,
aleshores l'adolorit cor s'exalta
ara on hi havia dolor hi ha joia.

305 Deixem açò per a parlar de com
els tres prínceps van portar la victòria,
el rei sogre esġerava amb impaciència
el que brava vergonya encobria.

306 Així és perquè la victòria portada
per magranes d'or s'havia comprat,
major humiliació no es concebia
per a esposes i rei com a sogre.

307 Però encara quedaven dies per arribar
per a aquests infames vergonya,
deixem fluir aquesta tragèdia
i com la victòria va ser portada.

308 Quan els tres prínceps tornen
tirs de canó a la muralla,
tot l'exèrcit d'alegria esclata
com si ells hagueren assolit la victòria.

- Hangang sa dumating sa real palacio Castillo,t, muralla,i, malaqui ang guló, sumalubong nangâ ang haring D. Diego sampóng tanáng grandes at princesang tatlo.
- Nangagsipanhic na sa palacio real sabáy na lumuclóc sa sillang uupán, sa tatlong príncipe,i, sinabi,t, tinuran ang canilang guerra na pinagdaanan.
- Ang mahal na hari,i, malaqui ang tuá tuloy nagpagauá nang fiestang daquila, may manâ billete na ipinagaua sa lahat nang reinong taga ibang lupa.
- At labing dalauang caballerong hayag ang pinagpagdalá nang billeteng sulat, sa lahat nang hari,t, tanáng manâ ciudad sampóng manâ grandes convidadong lahat.
- At sa plaza naman handa,i, sabihin pa sari-saring laró torneo,t, comedia, may juego de pato naman at ibá pa magcabicabila,i, salva sa muralla.
- Ang manâ lansanâ ay may arcong lahat ang lupa,i, may sabog na manâ bulaclac, magcabicabila,i, tabing na alfombras may manâ damascong nagsisipagninâs.
- Sa palacio nama,i, lalong cariquitan at ang cagayaca,i, sari-saring bagay, ang manâ tabing pa ay pinamutihan nang manâ labores diamanteng maquinang.
- Ano,i, nang dumating ang sadyáng convite ang lahat nang hari caballero,t, conde, sa real palacio,i, sabihin ang dami sa fiestang daquila na cauili-uili.
- Naroon din naman hari sa Valencia balitang si Artos at ang reina Blanca, sa tanáng naroo,i, naguiguitná siya sa pagca,t, guerrong dating mapagbaca.
- At nang datnan siya nang billeteng sulat ay hindi sa reino,t, na sa ibang ciudad, pagca,t, nang umalis ang príncipeng anác hinabol din nilang hindi napabucas.
- 309 Fins a la seua arribada al reial palau castell i muralles totes exaltades, arriben a presència del rei en Diego al costat de grans i les tres princeses.
- 310 Arriben doncs al palau reial i s'asseuen en reverent cadira, els tres prínceps narren de seguida la cruenta guerra per ells empresa.
- 311 Tan content queda el feliç monarca que una enorme festa organitza, bitllets convidant per tota la comarca per tots els regnes i pertot arreu.
- 312 Per dotze cavallers s'assigna dels bitllets distribuir les cartes, per a tots els reis i ciutats convidats són tots els grans.
- 313 A la plaça queden anunciades diverses classes de tornejos i comèdies, també hi ha joc d'ànec i similars amb gran aparell de salves a les muralles.
- 314 Els carrers engalanats amb arcades les calçades de flors immaculades, per paviment extenses catifes i encegadors damasquinats.
- 315 El palau també resplendent amb luxes adornats diferents, pertot arreu precioses meravelles labors de màquines i diamants.
- 316 Quan els convidats a l'àpat arriben tots els reis, cavallers i comtes, al reial palau es congreguen perquè la gran festa comence.
- 317 Allí estava el rei de València el cèlebre Artos i la reina Blanca, al centre de tots s'emplacen com guerrers de coneguda fama.
- 318 A l'arribada del bitllet en carta no estaven al regne sinó en ciutat, després del príncep fill la marxa van caminar tots a la seua recerca.

Ang manġa soldado,i, may na sa catihan
linibot ang bundóc manġa caparanġan,
bucód ang sa dagat na manġa sasaquian
hindi rin maquita príncipe D. Juan.

Sa bagay na yaón nang magcatipon na
yaóng tanáng grandes at manġa monarca,
ang tatlong príncipe,i, naroon ding sadyá
sampo nang canila na manġa esposa.

Ang lahat nang hari nanġag-sipanġusap
sa haring D. Diego ay sinisiyasat,
anánc na infantang bunsong icaápat
ay tinanong baga,t, hinanap-hanap.

Ang loob nang hari ay natitiguilan
sa pighating dalá sa anác na hirang,
caya nġa't sa tanong nang grandes na tanán
ay hindi tumugón nang anoman lamang.

Tinauag na lamang yaong tatlong anác
hayo,t, paroonan ang lilo at sucab,
dalhán nang bihisán at ang ipahayag
ay dumating ditong ualáng sala bucas.

Yaón lamang damit na lúmang-lúma na
ang siyang sa lilo,i, inyóng ipadalá,
nġuni,t, ang laurel bayaa,t, huag na
dapua,t, parito capagca-umaga.

Nang maquita lamang nang grandes na lahat
at capagcaraca,i, paalisin agad,
nang di co maquita ang lil cong anác
at ang pighati co,i, nang hindi mag-alab.

Tinauag na tambing yaóng isang criada
ang damit na luma ay ipinadalá,
baquit punit-punit ay culáng-culáng pa
halay cun isoót olol ang capara.

Yao na,t, dinalá sa infantang mahal
ang damit na luma púrpara cun tingnan,
isoot mo rao po sa quinabucasan
at icaoi,i, pumaroon sa palacio real.

Ano,i, nang maquita nang infantang abá
damit na padala,i, nalaglág ang luha,
príncipe D. Jua,i, lumapit na cusa
ito ang sinabi,t, caniyang uinica.

319 Fins i tot els soldats van participar
per boscos i rierols alhora cercant,
més enllà de la mar perduts vaixells
no hi va haver notícia del príncep en Joan.

320 En aquella situació tots es reunien
aquells grans i magnes monarques,
els tres prínceps també estaven
acompanyats per les seues esposes.

321 Tots els reis volien saber
del rei en Diego el seu parer,
la seua filla la infanta noble també
on quedava per cercar terreny.

322 Dins del rei hi havia angoixa
remordiments per la filla triada,
així és que totes les preguntes
van quedar sense respostes.

323 Va cridar les seues tres filles:
«Aneu i cerqueu la desventurada,
dueu-li abrics i roba rovellada
i digueu-li que vinga demà».

324 Tan sols aquelles ja trencades
velles peces que no es vulguen,
però el llorer no se li donarà
i ací la vull al matí pel carrer.

325 Romanguem al costat de tots els grans
i deixem que elles marxén un moment,
no podria descriure la desgraciada
per a l'infern no consumir-me.

326 És així que va cridar una criada
per a portar llavors la roba vella,
perquè és humiliació i està trencada
insult seria vestir com una boja.

327 Així se li va dur a la noble infanta
roba vella d'ultratjosa porpra:
«Aquestes vestidures vesteix-les demà
i presenta't al palau reial.

328 Quan va veure la infanta
dels ulls queien grans llàgrimes,
el príncep en Joan la consolà
amb les següents paraules.

- Mahal na infanta,i, ano,t, tatangapin aanhin mo iyáng damit nang alipin, ang isáng para mo,i, di sucat bihisin ucol sa canila,t, di sa iyo hinguil.
- Capatid mo,t, bayao labis ang pagcutyá sa lagay tang ito na caaua-aua, n̄guni aquing sinta,i, capag may dálita ang ganti nang Dios ay guinhaua,t, tuá.
- Cun cayá nalaglág ang luha mong mahal sa padalang damit na cahalay-halay, huag cang manimdim at di magcuculang cahima,t, can̄gino aco,i, man̄gun̄gutang.
- Man̄ga capatid mo,i, cahima,t, magbatbat sa catauan nila nang diamante,t, perlas, ang isosoót mo,i, bituing manin̄gas alipin mo sila, siyang ucol dapat.
- Caya n̄ga pahid ang luhang perlita pauin ang lumbay casi co sinta, catulad mo,i, gabi n̄gayo,i, madilim ca bucas nama,i, Arao sa titin̄ging matá.
- Ang bunying infanta,i, hindi nacaquibó sa nabucang bibig parang biro biro, n̄guni datapua,t, dati niyang tanto yaong cay D. Juang calagaya,t, anyó.
- Cun baga sacali at magcagayon man di saan cucunin damit na sinaysay, siya,i, uala naman yatang inin̄gatan at cun bibilhin pa ay may caliuagan.
- Dapua,t, cun itó ay manghihiram pa sino caya naman ang magpapa-honra, di anhin na lamang nang bunying infanta oras ay dumating na mapa-umaga.
- Di co pag-aanhin nang madaling arao parang nacalimot ang infantang mahal, pagdaca,i, nanaog príncipe D. Juan lumapit sa isang púno nang halaman.
- At saca dinucot panyóng encantado at tuloy nan̄gusap ang uica,i, ganito, madali aniya na ilabas ninyo ang damit babaing dalauang vestido.
- 329 «Benvolguda infanta, com pots acceptar què has de fer vestida d'esclava doncs, algú com tu així no mereix ser tractada per més que a ells els complaga».
- 330 «Germanes i cunyats s'han rigut d'aquest lamentable i desgraciat, però, amor meu, si hi ha cansament Déu en el cel ens donarà gaubança».
- 331 «Si és per açò pel que plores insignificants simples robes, no hi ha motiu per a l'angúnia les donaré a qualsevol home».
- 332 «Encara que les teues germanes vestisquen en els seus cossos diamants i perles, certament eres tu qui llueix sincera i així elles acabaran fetes esclaves».
- 333 «Asseca les teues llàgrimes de perles i dissipa el teu turment, estimada meua, eres com la nit avui ambulant que demà s'ha de tornar a alçar».
- 334 La noble infanta romania callada puix no escoltava les paraules, encara que entenia el que passava mentre mirava en Joan.
- 335 Si és així com havia de succeir on podria vestidures obtenir, si no res havia de vestir o posar-se tot car sens dubte havia de costar.
- 336 És més si algú li prestara qui seria capaç de tal honra, sense conèixer que la noble infanta temps només tenia fins al matí.
- 337 Fàcilment va oblidar a l'alba tantes penúries la infanta noble, així va actuar el príncep en Joan prop d'un arbre al peu s'acostà.
- 338 Allí trau el drap encantat i diu de tal sort com segueix:
«Urgentment vull que em fabriques de seguida dos vestits de dona».

Ang isa ay mantong tungcol sa pagsimbá
yaong terciopelong lubhang mahalagá,
may manġa diamante,t, tanáng piedrería
mutyá at carbungco perlas esmeralda.

At ang icalauang damit na de galas
yaong color lanġit celesteng maninġas,
yaong bagáng ualá na macatulad
pagtac-han nang tauo sa sangmaliuanag.

Tuloy isang porlóng guintó ang hinġi co
ualó ang cabayo sampu nang cochero,
ang manġa librea na ilagay ninyo
ay panguilalasan nitong boong reino.

Maguing diademang turbanteng marilág
mabago sa tinġin nang matá nang lahat,
at saca sabugan nang tanáng pahiyas
na parang bituing nagsisipag-ningġas.

Lumabás na lahat yaong hinġi niya
na nagdiriquitang ualang macapara,
siyang pagca-guising nang bunying infanta
nagbanġo,t, hinanap ang sintang asaua.

Nang maquitang uala,i, nanaog sa lupa
hinanap ay tambing nasunduang bigla,
dito ang infanta loob ay namanghá
sa diquit nang porlóng doo,i, nahahanda.

Cochero,t, librea,i, nagpapalalouan
nang cani-canilang damit sa catauán,
at saca lumapit sa asuang hirang
at pinagmamalas sa quina uupán.

Si D. Juan nama,i, uica sa infanta
damit na vestido ay nahahanda na,
isoót mo nġayo,t, sumacay pagdaca
sa naritong porlón sa lanġit quinuha.

Sagót nang infanta na ipinagsaysay
aanhin co iyang madláng cariquitan,
ang lalong mariquit na ibig matingnan
lagay mo sa balón nang madaling arao.

Nġayo,i, panahon nang sucat ipaquita
ang macacabibihis sa dálita,t, dúsa,
caya ang loob mo nġayo,i, maglubag na
damtán ang hápis co nang tua,t, ligaya.

339 «Un ha de ser per a la missa
vellut de qualitat exquisida,
amb diamants i molta pedreria,
joies i robins, perles i maragdes».

340 «El segon ha de ser per a gales
de color blau celeste com el cel,
al qual res no se li puga comparar
i meravellada quede la gent».

341 «Ara un carruatge daurat vull
llençat per vuit cavalls i deu cotxers,
tot l'aixovar ha de ser disposat
que meravelle per onsevulla el regne».

342 «Fins i tot una diadema en el turbant
encegadora als ulls de qui la contemple,
i llança també confetis i palletes
com si foren estrelles brillants».

343 Tot es va poder fer realitat
en esplendor res no es podia comparar,
arribà el moment en què la noble infanta
va cercar el seu company estimat.

344 En no trobar-lo es va recollir
però de cop i volta alguna cosa va succeir,
heus ací que en la infanta hi ha meravella
contemplant la carrossa com enlluerna.

345 Cotxers i aixovar l'estaven decorant
amb vestimentes lluentos en els cossos,
va emergir el seu triat company
impressionant allotjat en el seu seient.

346 Aleshores en Joan va dir a la infanta:
«Pren la teua vestidura que està preparada,
vesteix-te i marxem ara mateix, sobirana,
puix aquesta carrossa pels cels cavalca».

347 De la infanta va ser la resposta:
«Què he de fer amb tantes gales,
per a la vista tan encegadores
millor de matí al riu doneu-les».

348 «Ha arribat el moment
per a penes i llàgrimes tancament,
relaxat ara en el teu interior
puix felicitat i alegria arribarà».

Mahabág na ngáyon at icaoy, maaua
sa pagtitiis co at padaralítá,
cahit ang catauán ay maalipustá
sinta co sa iyo, hindi sumasaua.

Sa arao at gabi luha, quinacain
nang m̄ga pagmura, pagdustá sa aquin,
m̄ga capatid co, di co na sabihin
bacá ang hiningá ngayo, pumanao rin.

Uica nang príncipe sucát ang pagtulo
nang luha mong perlas na ibinububó,
at ang cadilimang sa puso, bumugsó
malinao na ngayo, maningning sa guintó.

N̄guni ay paalam ngáyong sumandali
huag acong sundan pauí ang pighati,
acó ay mayroong dadasaling munti
sa Dios na Poong daraquiang Hari.

Sa cabilang tabi tumungó pagdaca
agad nang hinubad balat-cayó niya,
ang damít príncipe ay isinoot na
lalo pang mariquí sa vestidong una.

Sa sintang asaua ay muling lumapit
ang larauang lagdá niyong si Adonis,
infanta, nagtaca sa buti at diquit
para mandin uaring nabucsan ang dibdib.

Uica ni D. Juan mahal na infanta
yacap aco ibig, sinta con asaua,
ang ulap nang dilim ay nagliuanag na
sa Dios na Poon pasalamat quita.

Icao ay magbihis nang naritong damít
bigay at caloob nang Dios sa langít,
sa canitang hirap siyang ibinihis
madlang catuaang pamauí sa hapis.

Dito na nagbihis ang bunyong infanta
nang damit na handang hain nang asaua,
sumilang na tala ang siyang capara
halos macaduling sa titing matá.

Nang maisoot na ang mahal na manto
tanang piedrerías at joyas de pecho,
sabihi ang diquit na di mamagcano
nang larauang lagdá nang Dios Cupido.

349 «Tingueu pietat vós i compassió
del meu sofriment i aflicció,
fins i tot el meu cos ple d'humiliació
el meu amor per tu mai desapareixerà».

350 «Dia i nit passava patint
humiliacions i insults sobre mi,
de les meues germanes no sé què dir
millor seria finalment morir».

351 Va dir el príncep: «Ja ha arribat
de les teues perles l'últimatum,
i de la tristesa a la nostra llar
perquè comencen els temps daurats».

352 «Aleshores espereu un moment
no em seguiu per consolar el turment,
resar necessite per a obtenir consol
a Déu totpoderós senyor dels cels».

353 Llavors cap a lloc retirat s'aparta
per a remoure així la màscara,
el príncep per fi dóna la cara
vestit com mai abans es vera.

354 A la benvolguda companya es presenta
imatge signada pel mateix Adonis,
la infanta mai va poder somriure més
regalada per tanta delícia a la fi.

355 D'en Joan estimat a la infanta:
«Abraçam, amor, adorada esposa,
els grisos núvols riallers ara
per Déu excels moltíssimes gràcies».

356 «Has de vestir ara aquestes vestidures
atorgades per Déu des del paradís»,
queda promessa tornades les preçes
i la fortuna donarà a l'oblit les penes».

357 Ací es vestí la noble infanta doncs
amb vestidures que li donà el marit,
com un estel de nou nascut
encegant en ser vista els ulls.

358 Una vegada abillat preuat mantell
preparat amb pedreries i joies de pit,
pot dir-se que res hi havia més valuós
com a imatge signada pel Déu Cupido.

Nagpapalaluan nang diquit at ganda
nang tala sa reinong Ungria,t, Valencia,
sabihin ang tua nang isa at isa
príncipe D. Jua,i, nagsabi,t, nagbadyá.

Bilin co sa iyo sinta co at ibig
huag malimutan itago sa dibdib,
na iyong ilihim sa amá,t, capatid
hangang aco,i, hindi doo,i, sumasapit.

Nariyan ang haring poon co at amá
sampo pa nang aquing minumutyang iná,
at aco ang siyang hanap na talaga
caya naglalacad mahabang arao na.

Cun icao,i, dumating doon sa simbahan
at cacamayan ca nang grandes na tanan,
bayao mo,t, capatid huag gagauaran
sa upo,i, gayon din huag umagapay.

Icao ay sumiping sa iná cong reina
para nang pagbating galang sa caniya,
sacay na sa porlon sinta cong asaua
at sa paglabas mo,i, baca umumaga.

Uica nang infanta,i, huag nang lumaon
ang paghihintay co asaua cong poon,
dito nangá siya lumulan sa porlon
catuaang dala,i, ualang maca-ucol

Ang paglalacad ay di lubhang matulin
nagtaguintingán ang mangá pamitin,
daig ang música sa hiniguing-higuing
tunóg sa palacio,i, sumapit dumating.

Ang lahat nang hari,i, nagsi-panaog na
samping convidado,t, grandes na lahat na,
isip ay cung anong tua,t, pagsasayá
caya ngá,t, ang porlo,i, pinaghabol nila.

Nagtacang di hamac yaong caramihan
sa ganoóng porlón guintó manding lantáy,
cahima,t, ang reino,i, di pa macatimbang
diamante at perlas mangá casangcapan.

At ang nalulula,i, hindi mapagsiyá
daig pa si Venus balita nang una,
at sacá ang damit sa catauan niya
ay nacaduduling cung tingnan nang matá.

359 Envoltats estaven d'alegria i bellesa
estrelles del regne d'Hongria i València,
feliços estaven l'un per l'altre
i així el príncep en Joan deia:

360 «Et sol·licite la meua esposa i amor
no oblidar mantenir en el teu cor,
lluny de la teua mare i germanes callat
el secret fins que no arribe allí jo».

361 «Allí estarà el meu rei i pare
al costat de la molt benvolguda mare,
jo sóc a qui van cercar debades
tants dies passats fa».

362 «Si és que allí a l'església arribares
i a grans amb cortesia de saludar hagueres,
amb germans i cunyats d'evitar-ho hauries
fins i tot comú seient compartir».

363 «Has de quedar-te al costat de la meua reina
per mostrar els teus respectes cap a ella,
ara marxem, estimada, en la carrossa
i potser demà tinguen nou clarejar».

364 Va dir la infanta: «Et suplique però
no em faces llarga aquesta dilació,
ací estic per a muntar al carruatge,
major felicitat no té comparació».

365 Els passos no són massa ràpids
cavalcant tot i amatent,
més que de la música els sons
ecos de palau estan venint.

366 Tots els reis van descendir aleshores
al costat dels convidats i grans van ser,
quin era aquell tan alegre succés
pel qual s'aproxima brau carruatge.

367 I els altres miren estupefactes
per semblar carruatge fabricat en or,
fins i tot el regne no podia ser comparat
de diamants i perles tant d'adorn.

368 I dels passatgers no cal dir més
que a Venus famosa avançar,
i vestidura tan ben cenyida
que cecs naixien en mirar-la.

- Umagapay manġa yaong caramihan
ang lahat nang hari at caginoohan,
pagbabá sa porlón agád quinamayán
hangang sa pumasoc doon sa simbahan.
- Ginauwan niyong reina sa Valencia
bendita sa camay tuloy hinagcan pa,
saca nang mag-abót ang tatlong princesa
agád itinago camay nang dalaua.
- Ang haring D. Diego,i, nag-abót din naman
sampóng ibang hari,t, tanang camahalan,
tinangap na lahat ualang tinanguihan
cun hindi ang tatlong sa amáng manugang.
- Nang matapos manġa ang misang lumabás
inagapayanan ang infantang hayág,
ang haring Don Diego,i, nag-anyayang agád
fiesta sa palacio,i, cun maguiguing dapat.
- Sagót nang infanta oh haring maranġal
gasino na acong di maanyayahan,
lumulan sa porlón at nagpatuluyan
hangang sa palacio sampóng camahalan.
- Sa real palacio nang siya,i, aac-yat
ay nagbihis muna nang damit na de galas,
turbante sa ulo ang nacacatulad
daig ang bituing nagsisipagninġas.
- Nang sila,i, maupo sa luclucang silla
ay umaagapay ang tatlong princesa,
nagtindig na agád ang bunying infanta
at ang sinipinġa,i, bienang reina Blanca.
- At nang sa lamesa pagdaca,i, mahain
at naupo na ang lahat nang piguing,
natanao nang lahat ay may dumarating
isang de cabalong ualang casintulin.
- Uica ni Don Diego manġa camahalan
hari mandin itong taga ibang bayan,
di co mapag-uari ang hitsura,t, lagay
damit sa catauan ay nacasisilao.
- Yao na,t, nagtuloy tunġo,i, sa postigo
hindi anang ibá tila sa Cabildo,
ang sagót nang iba,i, sa puerta Santiago
sinasac-yan niya,i, briosong cabayo.
- 369 Algú immediatament els ajuda
i tots els reis i senyors saluden,
en disposar-se a descendir de la carrossa
fins a fer camí cap a l'església.
- 370 Va mostrar respecte a la reina de València
beneïda besant la seua mà amb reverència,
fins que arriben les tres princeses
i les dues mans refusa immediatament.
- 371 El rei en Diego es va presentar també
al costat d'altres reis i majestats fidel,
a tots va saludar no sent descortès
però no als tres gendres del rei.
- 372 Quan va acabar la missa
la infanta distingida van guiar,
el rei en Diego havia ordenat
festa al palau si era pagat.
- 373 Respongué la infanta: «Oh, rei honorable,
qui sóc jo per a estima tan gran,
marxem doncs en el carruatge»,
i cap al palau tots junts parteixen.
- 374 Abans de marxar cap al reial palau
són amanides completes les gales,
turbant en el cap s'alça noble
amb més esplendor que les estrelles.
- 375 En el moment d'asseure's a la cadira
són les tres princeses les qui la guien,
no obstant això es deté la bona infanta
i s'acomoda al costat de la reina Blanca.
- 376 Quan la taula ja estava llesta
i tot el món s'havia assegut,
van notar que algú cavalcant
en cavall sense assossec s'acostava.
- 377 Va dir en Diego: «Ací, sobirans,
rei ha de ser aquest d'altra nació,
no puc la figura veure amb distinció
i per les vestidures hi ha confusió».
- 378 Heus ací que arriba a la posta
altres pensen que ho fa a la vila,
algú diu a la porta de Santiago
galopa aquell en coratjós cavall.

- Na sa pagmamalas nang grandes na madlá 379 Va ser així per als grans el llampec
nasilao sa titig mata,i, nanġasira,
caya,t, ualang malay dumating na bigla
limbas na mabilis ang cahalimbaua.
que encega els ulls immediatament,
fins i tot sense ser percebut havia arribat
com el més immens xàfec.
- Tambing na umac-yat sa real palacio 380 Tot seguit penetra en el palau reial
quinamayan naman nang tanang guinoo,
nang haring si Artos sampo ni D. Diego
at nang iba,t, ibang manġa coronado.
a tots els barons donant la mà,
al rei Artos al costat d'en Diego
i tots els altres reis coronats.
- Agad pinaupo sa lamesang tambing 381 Se li ofereix a la taula acomodar-se
ang haring si Artos ang siyang casiping,
sampo ni D. Diego na may sadiyang piguing
itinuloy nanġa mahal na pagcain.
del rei Artos comensal fóra,
al costat d'en Diego amb plaure
perquè l'àpat mengen ara prompte.
- Nġuni,t, sa pagcain nang príncipeng tatlo 382 Mentre menjaven els tres prínceps
salitaan nila,i, ualang sala,t, ito,
ang hari nang león sa parang at damó
at bacá pa caya ang hanap ay tayo.
murmuraven sense lletra les seues paraules,
el rei dels lleons del rierol i el bosc
potser nosaltres serem el que cerque.
- Canilang pagcain ay nang matapos na 383 Una vegada conclòs el festí
sabay na naupo sa luclucang silla,
ang haring D. Diego,i, nanġusap pagdaca
sa bagong dumating na di caquilala.
tots celebrant en les seues cadires,
el rei en Diego conversa dirigeix
cap al nou hoste desconegut amic.
- Tabi anang hari nang puspos na galang 384 «Excuseu-me», va dir el rei amb respecte,
at matatanong co ang iyong calac-han,
ano bagang iyong cusang pinapacay
o sa aquing fiesta ay dumalo bilang.
«Permeteu-me que us pregunte açò,
quin és el motiu de la vostra aparició
o només assistir a la festa fou la raó?»
- Sagót ni D.Juan oh haring D. Diego 385 Va respondre en Joan: «Oh, rei en Diego,
monarcang mataas aco po,i, ay dinguin mo,
aco,i, may querella,t, demanda sa iyo
at samp sa tanang guinoong narito.
monarca encastellat, doneu-me llicència,
tinc una querella i demanda per a vos
i per a tots els senyors ací en reunió».
- Na ang isa caya na namumuhunan 386 «Algú que inverteix en un negoci
sa calacal niya at nagpapautang,
cun hindi singilin oh haring maranġal
ay hindi po caya maguing casalanan.
per a cobrar el deute que es va contraure,
sense més motiu he vingut, oh, rei beneït,
per ventura hi ha imprudència en la fi».
- Ang sagót nang lahat saan di nġa sala 387 La resposta de tots en la sala va ser:
sa iyong pautang cundi maningil ca,
cun gayon po,i, dinguin nang manġa alteza
aquiring sasabihin at ipagbabadyá.
En tal pauta no hi ha res imprudent.
«Si així és permeteu-me llavors, altesa,
el que diré en les següents paraules».
- Ang tipan nang tatlong sa aqui,i, umutang 388 «Tres de vosaltres amb mi teniu deute
ang maguiguing bayad di salapi lamang,
caya nġa,t, may trato na catotohanan
alipin co sila hangang nabubuhay.
no només diners sinó també paraula,
doncs en veritable tracte es concorda
que esclaus són meus per a tota la vida».

Aco,i, naniuala sa mabuting trato silang nagsi-utang ay mahal na tauo, hindi na nagbalic ang bagay cun ano ang sabi,i, narito sa iyong palacio.

Cung caya nagsadyá oh sacramajestad ang tatlong alipin siyang hinahanap, aquing hinihinġi nġayong banayad sa camahalan mo ibigay ang dapat.

Ang sagót nang hari mahal na guinoo cung dito uala sa aquing palacio yaong sinasabing alipin mong tatlo sapagca at uala namang nababago.

Narito po hari uica ni D. Juan Na sa iyong harap manġa carorocan, sagot ni D. Diego,i, ituro mo naman na cun sino rito sa nagcacapisan.

Uica ni D. Juan oh haring poon co ang nacacasiping nang princesang tatlo, sila po ang siyang tantong alipin co na pinaghahanap sa camahalan mo.

Ang sa haring Artos saad na tinuran sa haring D. Diego ay ang carampatan, tanunġin ang tatlong príncipeng maranġal cun бага totoo ay nang maalaman.

Tinauag na agad ang príncipeng tatlo nang bienan monarcang haring si D. Diego, at saca tinanong cun бага totoo na cayo ang hanap nitong caballero.

Na cayo rao tatlo,i, caniyang alipin hinihinġi nġayon demanda sa aquin, magsisagot cayo nang aquing malining ang catotohanan nang caniyang turing.

Ang bagay na ito,i, capalit ang búhay dapat icamatay nang may hiyang tanġan, caya pagsabi na,t nġayo,i, maalaman aco ang bahala cung ualang dahilan.

Ang tatlong príncipe,i, hindi macaimic halos di mabucá ang canilang bibig, ang uica nang tanang doo,i, nagmamasid diua ay totoo ang sa nag-uusig.

389 «Jo crec en la veritat dels bons tractes les persones que presten són augustes, no sé per què no he estat pagat i així ho reclame en aquest palau».

390 «Queda dit, oh, sagrada majestat, que els tres esclaus són propietat meua, sol·licite de tal manera per pietat justícia davant la vostra autoritat».

391 Va respondre el rei: «Benvolgut cavaller, en aquest palau no hi ha res més, aquests tres esclaus dels quals parles fora caminaran sense cap novetat».

392 «Ací estan, rei meu», va dir en Joan, «Enfront de vós per a major claredat», va replicar en Diego, «Mostreu-me ja qualsevol dels que ací estan».

393 Va parlar en Joan: «Oh, rei, senyor meu, els marits de les tres princeses són, ells em pertanyen com a esclaus com certificar podreu veure vós».

394 El rei Artos va demanar comprovar al rei en Diego quina cosa era tal, van preguntar als tres prínceps il·lustres si allò podria ser realment veritat.

395 Finalment interrogats els tres prínceps són pel monarca rei en Diego, i pregunta si són tal volta certes les coses que diu aquest cavaller.

396 «Sou els tres que ell clama esclaus, responeu ara la demanda cap a mi, heu de respondre per saber per fi de què estem parlant ací».

397 «Aquestes coses pertorben la vida i ha de morir qui no tinga vergonya, qualsevol cosa que afirmada siga la creuré sense que es qüestione».

398 Els tres prínceps emmudits sense poder obrir la boca esvaïts, les paraules parlaven en absència que allò veritable semblava.

Umulit na muli ang haring D. Diego
;ano ang dahlia,t, di sumagot cayo?
ay ang sagót naman nang príncipeng tatlo
di namin quilala iyang maguinoo.

Uica ni D. Juan diyata n̄ga baga
ang lagay con ito,i, di ninyo quilala,
ang catotohanan cun ibig maquita
tayo ay mayroong pinagsulatan pa.

Ang sagót nang haring D. Diego,i, nasaan
ang pagca totoong pinagfirmahanan,
oh mahal na hari uica ni D. Juan
paquingan po ninyo at aquing tuturan.

Alisin ang damit sa catauan nila
at sa dacong piguí doon maquiquita,
cun hindi totoo ang sabi co,t, badyá
capalit ang buhay maicling hiningâ.

Palibhasa n̄gani ay mahal na usap
ang tatlong príncipe ay pinapaghubad,
ang catotohanan ay nang matalastas
dito na naquita nang mata nang lahat.

Binasa nang tanan ang lagay nang jerro
aco ay alipin ni D. Juan Tiñoso,
nahapay sa silla ang haring D. Diego
saca naghimatay ang princesang tatlo.

Ang mahal na hari nang mahimasman
nan̄gusap na muli príncipe D. Juan,
maghinahon ca po oh haring maran̄gal
sa sasabihin co ay panain̄gahan.

Ang camahalan mo nang magpatorneo
dito po sa corte ng iyong palacio,
yari sa fianza nang real cabildo
na pinagfirmahan nang tanang consejo.

Na ang macasaló sa quintong granada
ay asauang tunay anác mong princesa,
hingin mo po n̄gayon naman sa canila
cun baga totoong silang nacacuha.

Ang nan̄gacacuha nang iyong malaman
aquing tatauaguin sa iyong harapan,
at sila ang siyang tunay mong manugang
labas na madali cayo,i, nan̄gasaan.

399 Va insistir de nou el rei en Diego:
«Quin és el motiu del vostre silenci?»,
i els tres prínceps van respondre:
«No coneixem aquest cavaller».

400 Va exclamar en Joan: «No és veritat
que amb mi no han tingut paraules,
vegem aleshores què han de confessar
puix de tot això tenim cartes».

401 Va replicar en Diego: «On estan
en veritat els documents firmats».
«Oh, benvolgut rei», va dir en Joan,
«ateneu el que us he de mostrar».

402 «Lleveu-vos la roba dels cossos
i allí en el costat ho heu de veure,
però si el que dic no és cert
fins i tot la meua vida vostra és».

403 Davant tan lapidari raonament
els tres prínceps queden nus,
la veritat obté consentiment
tots ho van veure amb els ulls.

304 Tots van poder llegir escrit en ferro
jo sóc esclau d'en Joan Tinyós,
es desploma en la cadira el rei en Diego
esglaiats queden els tres prínceps.

405 Quan el benvolgut rei es recupera
encara tenia més a dir en Joan:
«Calmeu-vos, per favor, il·lustre majestat,
preneu consciència de la veritat».

406 «Quan es va declarar per vós torneig
ací a la cort al vostre palau,
hi va haver una fiança del reial ajuntament
que va ser signada per tot el consell».

407 «Qui aconseguira daurada magrana
l'espòs seria de les teues filles les princeses,
pregunteu llavors què va succeir
si en veritat ells les agafaren».

408 «Els qui realment les van agafar
ara mateix us ho mostre jo,
ells són els vostres tres legítims gendres
eixiu onsevulla que estigueu vós».

- Ang tatlong gigante ano,i, nang dumating narito po cami panġinoon naming, uica ni D. Juan ipaquítang tambing ang granadang quinto sa haring butihin.
- Uica nang gigante oh vuestra alteza Cami ay narito na,t, silayan nang matá, nġayon ay ang sadya,i, aming quinucuha ang tatlong anác mong mahal na princesa.
- Ang mahal na hari lalo nang nasindac sa uupang silla pagdaca,i, nalagpac, si D. Juan nama,i, sumaclolong agad sa nalulunusang haring culang palad.
- Nang mahimasmasan haring nalulumbay tuloy na nanaghoy saca nanambitan, dahil sa narating niyang capalaran sa tatlong príncipeng caniyang manugang.
- D. Juan Tiñoso ay nagdalang habag sa tinanġis-tanġis nang hari,t, pag-iyac, pagdaca,i, nag-uica oh sacramajestad malasín nang matá coming iyong anác.
- At saca tinauag ang sintang asaua ang infanta nama,i, lumapit pagdaca, lumuhod na sabay sa harap nang amá pauang nanguilalas ang taung lahat na.
- Uica D. Juan haring sacdal taas ang bendición mo po sa ami,i, igauad, aco,i, si Tiñosong cataua,i, may sugat na naguing asaua infanta mong anác.
- Dito nġa nagmula pagcacasquit mo sa hapis na tanġan ang dahila,i, aco, nġuni,t, yaong aquing pagbabalát-cayó,i, nagsilbing panata sa Poong cay Cristo.
- At aco rin naman ang siyang quinunan gatas nang leonang naguing cagamutan, na cun caya sila tambing jinerrohan dahil sa pagcutya,t, sa aqui,i, paghalay.
- Aco rin ang siya namang nagvictoria nang sila,i, matalong tumacbo sa guerra, ipinahinġi co ang guintong granada sa tatlong gigante na aquing casama.
- 409 I tres gegants van emergir: «Ací estem, senyors nostres», va dir en Joan, «Mostreu llavors la magrana daurada al rei pròsper».
- 410 Van reclamar els gegants: «Oh, altesa, ací estem com veus amb el teu cap, ara ens cobrarem el nostre deute les tres adorables filles i princeses».
- 411 L'il·lustre rei encara més esglaiat en la cadira es desploma commogut, en Joan atén immediatament el pobre rei tan consumit.
- 412 Quan el desventurat rei desperta li queden llàgrimes encara obertes, corcat per nefandes indulgències vingudes de les tres princeses.
- 413 En Joan Tinyós es va compadir de crits i plors amb desesperació, vingué per fi a dir: «Oh, sagrada majestat, obri els ulls puix els teus fills som».
- 414 I va cridar la seua estimada, la infanta va emergir finalment, s'agenolla davant del seu pare tots embaladits pràcticament.
- 415 Va dir en Joan: «Rei magnífic, la benedicció sobre els vostres fills, jo sóc Tinyós amb el meu cos ferit de la vostra filla la infanta marit».
- 416 «Ací està la raó de la vostra aflicció jo sóc fruit de la vostra mortificació, però gràcies a tan miserable condició glòria siga per a Crist en els cels».
- 417 «I també sóc jo qui va proveir la llet de lleona que us va guarir, així van ser ells marcats amb ferro per la humiliació i el gran menyspreu».
- 418 «També sóc qui va obtenir victòria mentre ells fugien de la guerra, se'ls va donar així la daurada magrana als meus tres gegants en recompensa».

Maringîg ang gayon ang hari,i, nagbuhat príncipe D. Juan hinagca,t, niyacap, sampo nang infanta na caniyang anác mahal na bendición tambing iguinuad.

At saca lumapit itong mag-asaua sa haring cay Artos lumuhod pagdaca, at sa caniyang ina cay D.a Blanca ito ang sinabi at ipinagbayad.

Oh amá co,t, iná acong iyong anác humahalic nğayon sa bacas nang yapac, pacamtan sa amin ang iyong patauad mahal na bendición ay inyong igauad.

Sa malaquing tua nang hari at reina anác at manugang hinagcan pagdaca, gayon din si Artos daquilang monarca tuloy iguinuad ang bendición nila.

Itong si D.Diego ang sabihi,t, turan malaqui ang galit sa tatlong manugang, ang ibig nang hari,i, tambing parusahan ang sumansala rin príncipe D. Juan.

Ang uica nang hari manğa sucab lilo hayo,t, magsi-uuí sa sariling reino, palibhasa,i, utos nang haring D. Diego mag-asa asaua,i, lumulan sa barco.

At saca nangusap hari cay D. Juan icao ang siya cong nğayong sasalinan, nang corona,t, cetro nitong caharian at icao ang hari ditong magtatanghal.

Ang sagót ni Artos daquilang monarca paano ang hari naman sa Valencia, uica ni D. Diego di nğayon aniya uala acong anác cundi lamang siya.

Sa oras ding yaon agad pinutunğan nang corona,t, cetro príncipe D. Juan, nagfiesta reales na dili maturan cañón sa muralla ay nagsalva real.

Ano,i, nang matapos yaong pagsasayá napaalam nang hari sa Valencia, sabihin ang lumbay nitong mag-asaua doon sa pag-alis nang amá at iná.

419 Després d'escoltar-lo el rei es va alçar al príncep en Joan va besar i va abraçar, també la infanta que era la seua filla benvolguda els va oferir la seua benedicció.

420 I acte seguit va continuar la parella per al rei Artos oferir reverència, i també per a la seua mare na Blanca aquestes són les paraules que deia.

421 «Oh, mare meua i pare, el vostre fill sóc, torne ara per demanar-vos perdó, pietat de mi per la vostra compassió gran benedicció siga per a vós».

422 En la gran alegria del rei i la reina al fill i fillola moltes abraçades donen, també Artos el formidable monarca per a oferir-los la benedicció deguda.

423 Heus ací d'en Diego el parer enorme ira els gendres mereixen, l'amor del rei desitja que es castiguen com també desitja el príncep en Joan.

424 Va exclamar el rei: «Miserables, torneu al forat del vostre regne», aquesta va ser l'ordre del rei en Diego escortats van ser fins al vaixell.

425 I el rei diu a en Joan: «Tu has de ser qui prenga el govern, la corona i ceptre d'aquest regne i tu seràs el sobirà triat cabdalment».

426 Va respondre Artos: «Fabulós monarca què ha de ser del rei de València», va dir en Diego: «Ara no hi ha llicència puix fills no tinc més que ho siguen».

427 Hora va ser aquella de ser cenyit per corona i ceptre el príncep en Joan, festes reials per onsevulla es donen canó a la muralla amb salves reials.

428 Quan es va acabar la festa s'acomia el rei de València, diu amb tristesa la nostra parella allí marxen pare i mare.

Ibig na sumama,i, di pahintulutan
nang haring bienan nitong si D. Juan,
n̄guni,t, ang naghatid sabihin pa naman
halos na mag-ubos ang sang-caharian.

Ang tatlong gigante doon ay casama
hangang sa dumating sa reinong Valencia,
sa Ungria nama,i, nan̄gagsi-alis na
yaong tanang hari at man̄ga grandeza.

Lisanin co sila,t, ang sabihi,t, turan
reina Flocerpida,t, haring si D. Juan,
sa haring D. Diego ay siyang naiuan
na gumugobierno mulang coronan.

Yaong cagandahang loob na magaling
nitong si D. Jua,i, pagcamaauain,
sa capoua tauo,i, marunong tumingin
pinagpala namán ni Mariáng Vírgen.

Sa magulang naman dunong na matakot
at quiniquilalang pan̄galauang Dios,
cahit inapi man siya at inayop
cataga mang uica ay hindi sumagót.

Nagalit ang amá loob sumucal
ang caniyang anác ipinagtabuyan,
anác ay nagsisi niyong casalanan
sa sarili niyang man̄ga calooban.

At yaong infanta naman ay gayon din
may loob sa Dios at sa Ináng Vírgen,
sampo nang gobierno ay caguilio guilio
at ang caharian tua,i, sapin-sapin.

At ang haring Artos ang nacacabagay
dili iba,t, yaong talarong timbangan,
sa familia niya,i, dunong magpalagay
nang hatol na dapat sa daang catuiran.

Marunong sa anác magbigay sentencia
nang hatol na ucol sa nagauang sala,
bago iguinuad ang misericordia
nangyari na muna ang pagca-justicia.

Sa panahón n̄gayon ay ang umiiral
fuera sa de gayon nang man̄ga magulang,
hindi papaluin may casalanan man
pinacangyayari sa sumpa,t, tun̄gayao.

429 Volia al costat d'ells marxar
no ho permetia el rei a en Joan,
però pràcticament es podria parlar
que tot el regne al costat d'ells va.

430 Els tres gegants ixen d'allí junts
fins que arriben al regne de València,
des d'Hongria es dirigeixen a la partida
tots els reis i tantes grandeses en sortida.

431 En aquest punt deixaré la meua història
de la reina na Flocerpida i el rei en Joan,
el rei en Diego retirat quedarà
del govern després d'ofedir corona.

432 El millor va ser aquest dels cors
nostre en Joan amb tantes calamitats,
exemple de comportament per a homes
beneït també per Maria la Verge.

433 Amb gran temor cap a la concepció
coneguda com la segona després de Déu,
encara que fins i tot patint humiliació
ni una dolenta paraula d'allí va eixir.

434 La gran tragèdia per fúria del pare
va engendrar que al fill es menyspreara,
les culpes del pare el fill pagara
en el seu interior redempció guardara.

435 I també alhora la infanta dirigeix
amor cap a Déu i la seua Mare la Verge,
el govern justament va ser fidel
i el regne va transitar plaentment.

436 I el rei Artos va ser com una balança
que cerca l'equilibri com a norma,
en la seua família el coneixement es basa
i només s'ofereix raonada màxima.

437 Sabia el fill com donar sentència
i prendre correcta decisió a la sala,
primer obrar amb misericordia,
després brindar la justícia.

438 Avui dia els pares entenen
fora de tals normes la conducta,
fins i tot si hi ha falta no reprimeixen
sinó que amb insults i colps eduquen.

O cun dili caya nama,i, papaluin
nang di carampata,t, lihis sa magaling,
yao,i, di pag-ibig sa masama hinguil
daan sa inferno,i, siyang tutunguhin.

Ito na ang siyang naguing cahanganan
nang sa cay Tiñoso,t, sa infantang búhay,
cun sa halimbaua,t, may mali,t, may culang
husto ninyong ciencia,i, siyang caragdagan.

439 O maltractant el xiquet
que incorrecte haguera estat,
sense mostrar l'amor degut
dient que el duga a l'infern.

440 Aquest és el final del nostre relat
de Tinyós i la infanta la vida,
si hi haguera algun error o inadvertència
amb justa consciència pots corregir-la.

